

Peeter Vihalemm, Marju Lauristin

Kultuuriväljaanded ja nende lugejad

TÜ sotsioloogilise uuringu 'Mina.Maailm.Meedia 2011'
teisese analüüsi tulemused

Kultuuriministeerium

Tartu
2014

Sisukord

Sissejuhatus	3
I osa Kultuuriväljaannete lugejaskonna üldiseloostus	3
II osa Kultuuriaktiivsuse tüübid ja kultuuriväljaannete sihtauditoorium	13
III osa Konkreetsete kultuuriväljaannete lugejad	20
<i>Sirbi</i> lugejaskond	20
<i>Loomingu</i> lugejaskond	25
<i>Vikerkaare</i> lugejaskond	30
<i>Akadeemia</i> lugejaskond	35
<i>Teater. Muusika. Kino</i> lugejaskond	40
<i>Kunst.ee</i> lugejaskond	45
<i>Maja</i> lugejaskond	49
Kokkuvõtteks	54

Sissejuhatus

Käesolevas ülevaates esitatud andmed tuginevad 2011. a septembris-oktoobris Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi poolt OÜ Saar Poll abiga läbiviidud sotsioloogilisele küsitlusele “Mina. Maailm. Meedia 2011”.

Küsitleti 1510 inimest esinduslikult Eesti elanikkonna suhtes vanuses 15-74 eluaastat. Vanusegruppide võrdluses kasutati ka lisavalimit vanuses 75-79, keda küsitleti vastavalt nende proportsioonile rahvastikus 74 inimest. Küsitlus hõlmas nii eesti- kui venekeelset elanikkonda, meediakasutust puudutavad küsimused olid nende puhul erinevad, mistõttu alljärgnev käib ainult eestikeelsete vastajate kohta, keda oli 1018 inimest.

Käesolevas ülevaates käsitleme ainult eestikeelseid vastajaid.

Eestikeelsete vastajate jagunemine põhiliste demograafiliste tunnuste lõikes: mehi oli 46% ja naisi 54%; noori vanuses 15-29 oli 30%, nooremat keskiga vanuses 30-44 oli 26%, vanemaid vastajaid vanuses 45-64 oli 29%, vanemaealisi 15%. Alla keskhariduse oli 23%, kesk- ja kesk-eriharidusega 52%, kõrgharidusega 25%. Tallinnas elas 21%, Tartus ja Pärnus 12%, teistes linnades 21% ja maal 45% vastajatest.

Vaatluse all oli kuus SA Kultuurileht väljaannet – Sirp, Akadeemia, Looming, Vikerkaar, Teater. Muusika. Kino, Kunst.ee. Peale nende olid küsimustikus ka Kultuur ja Elu, Tuna ning Maja. Käesolevast ülevaatest jäävad Kultuur ja Elu ning Tuna välja.

I osa

Kultuuriväljaannete lugejaskonna üldiseloostus

Meie küsitlustulemuste põhjal võib öelda, et kultuuriväljaannete mõjuväljas olev üldine lugejaskond, juhulugejad ja püsilugejad kokku ulatub olenevalt väljaandest 8%-st kuni 29%-ni eestikeelsest elanikkonnast vanuses 15-74 aastat. Üldistades seda arvutuslikult kõigile eestlastele selles vanuses (1 protsent nendest võrdub ca 6 800 inimesega), on eestikeelse kultuurimeedia võimalikke tarbijaid ligikaudu 55 kuni 200 tuhat inimest. Tugevasti rohkem kui poole sellest moodustavad juhuslikud lugejad, kes ankeedis märkisid, et loevad antud väljaannet väga harva. Siiski, nagu näitavad küsitlustulemused, on nad oma huvidelt enamasti lähedasemad lugejatele kui mittelugejatele.

Regulaarset lugemist märkis 0,5% kuni 3,2% vastajatest (kõigile eestlastele üle kandes on see 3 500 kuni 22 000 inimest). Mõnikord loeb vaadeldud väljaandeid 1-11% eestlastest (6 800 kuni 75 000 inimest kõigi eestlaste arvestuses). Kõige vähem märgiti regulaarset lugemist Akadeemia puhul, 0,5% vastajaist, kõige rohkem Sirbi puhul, 3,2%. Nii Loomingu kui Teater.Muusika.Kino regulaarset lugemist märkis 1,3% vastajatest, Maja regulaarset lugemist märkis 1,1%, Vikerkaare pidevat lugemist 0,9%. Statistiliste tendentside paremaks esiletoomiseks on järgnevas analüüsis vaadeldud pidevaid ja mõnikord lugejaid ühe rühmana, nimetades neid antud väljaande lugejateks ning võrreldes neid juhulugejatega ja üldse mitte lugejatega.

Analüüsidest lugejate osakaalu erinevates rahvarühmades (tabelid 1 ja 2), võib öelda, et kõige enam määrab kultuuriväljaannete lugemist haridus, eeskätt kõrghariduse olemasolu. Mõnikord või sageli lugejate osakaal on kõrgharidusega eestlaste hulgas paljude väljaannete puhul kaks korda suurem keskmisest (kõige rohkem Akadeemia puhul, kõige vähem Maja ja Kunst.ee puhul). Suhteliselt kõige rohkem on kõrgharidusega inimeste hulgas Sirbi ja Loomingu lugejaid (vastavalt 22% ja 21%). Nagu meediakasutuses üldiselt, on oluline tegur vanus. Noored loevad kultuuriväljaandeid vähem, eriti vanusegrupp 15-19. Eriti vähe loevad noored Vikerkaart ja Loomingut. Vikerkaart ei loeta meie küsitluse põhjal 15-19 aastaste hulgas praktiliselt üldse, selle ajakirja lugejate osakaal on kõige suurem kõige vanemas rahvarühmas, 75-79 aastaste seas. Suhteliselt rohkem loevad noored Teater. Muusika. Kino ja Kunst.ee-d.

Naiste huvi kultuuriväljaannete vastu on ootuspäraselt suurem, aga see ilmneb eeskätt regulaarse lugemise puhul. Kui juhuslikku lugemist ka arvesse võtta, ei ole vahed väga suured, ilmnedes kõige selgemini Kunst.ee, Teater. Muusika. Kino ja Loomingu puhul.

Suurte linnade elanike, so tallinlaste ja tartlaste huvi kultuuriväljaannete vastu on üldtendentsina suurem, kõige vähem mõjutab elukoht Kunst.ee ja Maja lugemist, kõige enam Akadeemia ja Loomingu lugemist.

Huvi Kunst.ee ja Maja vastu sõltub üsna vähe ka sissetulekust ühe pereliikme kohta ja enesehinnangulisest sotsiaalse kihi määratlemisest, samas kui huvi Akadeemia, Loomingu, Vikerkaare ja Teater. Muusika. Kino vastu on madalamates sissetulekurühmades ja sotsiaalsetes kihtides väiksem.

Tabel 1. Kultuuriväljaannete jälgimine 2011 soo, vanuse ja hariduse lõikes (% rahvarühmast)

	Kõik	Sugu			Haridus				Vanus				
		Me- hed	Nai- sed	Alla kesk	Kesk	Kõrg	15-19	20-29	30-44	45-54	55-64	65-74	75-79
Akadeemia													
Üldse mitte	81	79	82	92	84	65	89	82	83	81	74	74	82
Mõnikord+sageli	7	8	7	2	5	16	3	9	6	6	12	12	8
Looming													
Üldse mitte	72	77	68	84	76	54	85	82	74	67	61	60	63
Mõnikord+sageli	10	8	13	4	8	21	4	4	8	13	14	17	14
Vikerkaar													
Üldse mitte	78	80	76	90	79	65	93	88	80	68	67	68	69
Mõnikord+sageli	7	6	9	2	7	13	0	5	6	12	10	11	14
Teater. Muusika. Kino													
Üldse mitte	71	78	65	82	73	57	80	77	71	65	63	68	71
Mõnikord+sageli	11	7	15	7	9	20	10	9	12	14	13	14	6
Kunst.ee													
Üldse mitte	89	90	67	91	90	83	90	91	88	88	88	86	92
Mõnikord+sageli	4	3	5	3	3	6	6	4	3	3	4	6	2
Maja													
Üldse mitte	84	83	84	89	84	79	93	88	83	81	75	85	92
Mõnikord+sageli	7	8	6	4	6	11	1	7	7	7	10	8	2
Sirp													
Üldse mitte	74	74	74	84	77	58	84	76	76	67	69	70	78
Väga harva	14	16	13	12	13	20	11	13	13	20	17	13	14
Mõnikord	9	8	10	4	8	15	4	9	9	10	10	10	6
Pidevalt	3	2	4	1	2	7	1	3	3	3	4	7	2

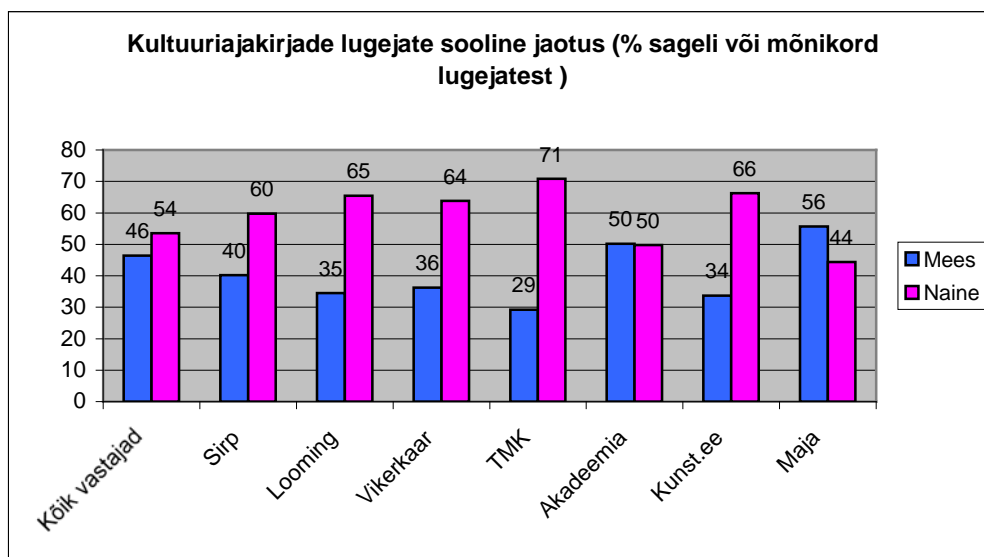
Tabel 2. Kultuuriväljaannete jälgimine 2011 sotsiaalse kihi, sissetuleku ja elukoha lõikes (% rahvarühmast)

	Kõik	Sotsiaalne kiht					Sissetulek pereliikme kohta kuus					Elukoht			
		Madal	Madal-kesk	Kesk	Kõrg-kesk	Kõrg	Kuni 160	161-250	251-400	401-600	Üle 600	Tal-linn	Tartu, Pärnu	Teised linnad	Maa
Akadeemia															
Üldse mitte	81	92	86	79	77	74	86	84	82	74	79	72	75	82	86
Mõnikord+sageli	7	2	6	7	8	13	7	6	8	6	11	12	13	5	4
Looming															
Üldse mitte	72	84	74	70	70	66	83	79	67	67	68	63	69	76	75
Mõnikord+sageli	10	6	10	10	11	14	6	8	13	11	14	15	14	9	9
Vikerkaar															
Üldse mitte	78	87	79	76	77	75	87	82	74	72	79	71	74	81	81
Mõnikord+sageli	7	4	10	5	7	10	5	7	10	7	6	10	8	7	6
Teater. Muusika. Kino															
Üldse mitte	71	84	71	72	68	63	77	77	67	67	70	61	70	73	74
Mõnikord+sageli	11	9	11	10	12	17	10	9	13	14	12	17	11	12	9
Kunst.ee															
Üldse mitte	89	94	88	89	86	88	89	90	88	89	86	84	91	88	89
Mõnikord+sageli	4	4	4	5	3	3	4	4	4	3	6	5	3	5	3
Maja															
Üldse mitte	84	89	82	84	83	85	89	79	86	84	82	79	89	82	86
Mõnikord+sageli	7	7	8	8	6	6	6	8	6	7	9	10	5	7	7
Sirp															
Üldse mitte	74	81	77	75	70	66	80	80	73	70	64	65	71	75	77
Väga harva	14	9	13	13	17	18	11	10	18	16	16	19	13	15	13
Mõnikord	9	8	8	9	9	11	8	8	7	11	12	12	11	7	8
Pidevalt	3	2	2	3	4	5	2	1	2	4	8	4	5	3	2

Kultuuriväljaannete lugejaskonna võrdluspilt

Allpool on toodud üksikasjalikud tabelid iga väljaande loetavuse kohta erinevates rahvarühmades ning lugejaskonna koosseisu ja orientatsioonide kohta. Et sellest andmete rohkusest välja seetida üldpilti, võrdleme graafiliselt kultuuriväljaannete lugejaskonna koosseisu, võttes iga väljaande puhul arvesse vaid nende sagedasi või mõnikord lugejaid (vt joonised 1 kuni 11).

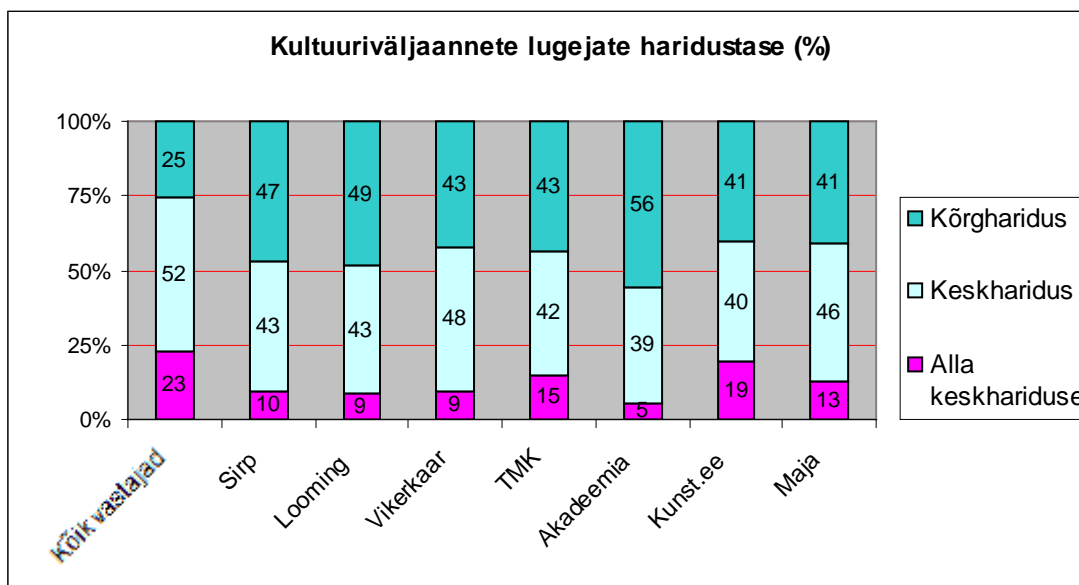
Joonis 1. Kultuuriväljaannete lugejate sooline jaotus võrreldes kõigi vastajate keskmisega

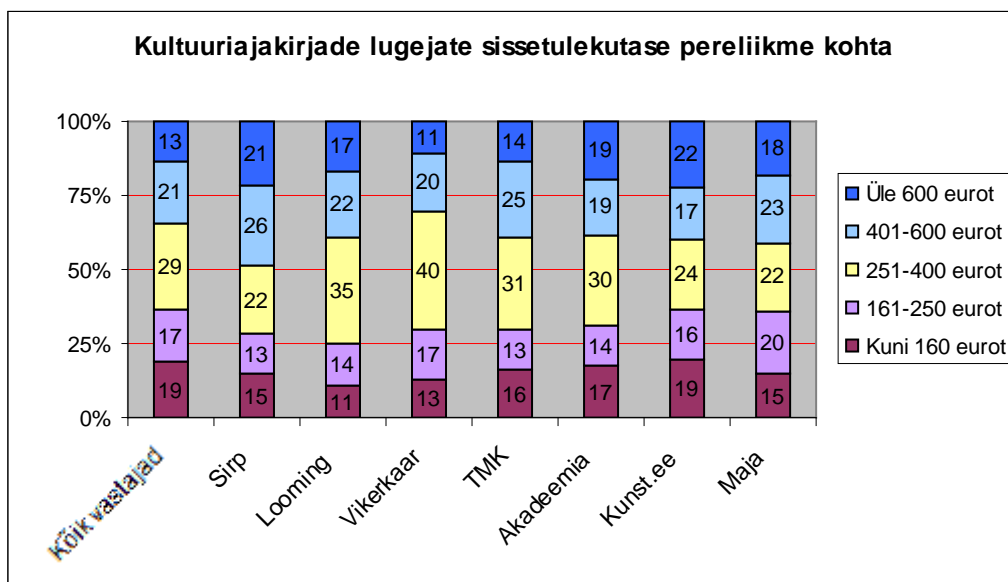
Välja arvatud Akadeemia ja Maja, on kõigi kultuuriväljaannete lugejate seas naised ülekaalus, mis on loogiliselt seletatav naiste üldiselt suurema kultuurihuvi ning aktiivsema kulturitarbimisega.

Kõigi kultuuriväljaannete lugejaid ühendab ootuspäraselt keskmisest kaks korda suurem kõrghariduse osakaal (joonis 2), samas kui nende sissetulekute jaotus on üsna keskmise sarnane (välja arvatud keskmisest kõrgema sissetulekuga lugejate suurem osakaal Sirbi puhul) (joonis 3).

Joonis 2. Kultuuriväljaannete lugejate hariduslik jaotus võrreldes kõigi vastajate keskmisega

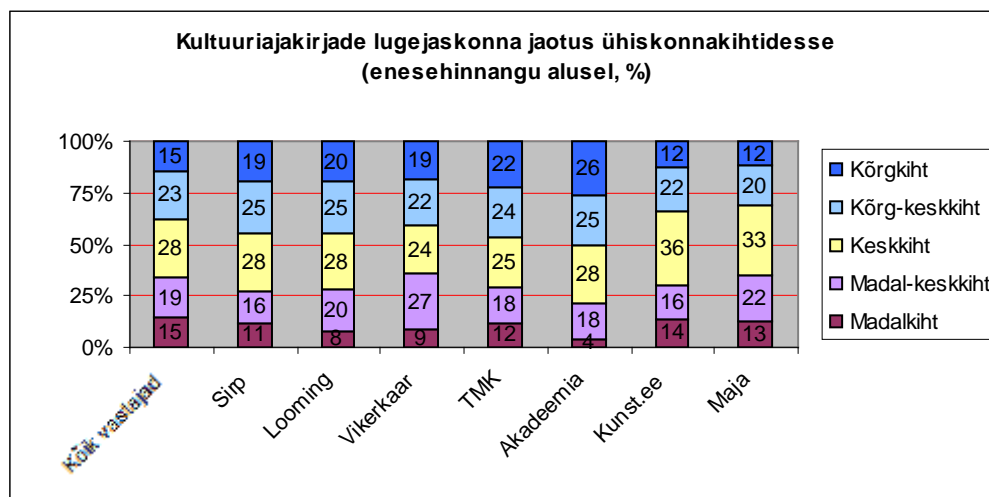

Joonis 3. Kultuuriväljaannete lugejate jaotus sissetulekute alusel võrreldes kõigi vastajate keskmisega

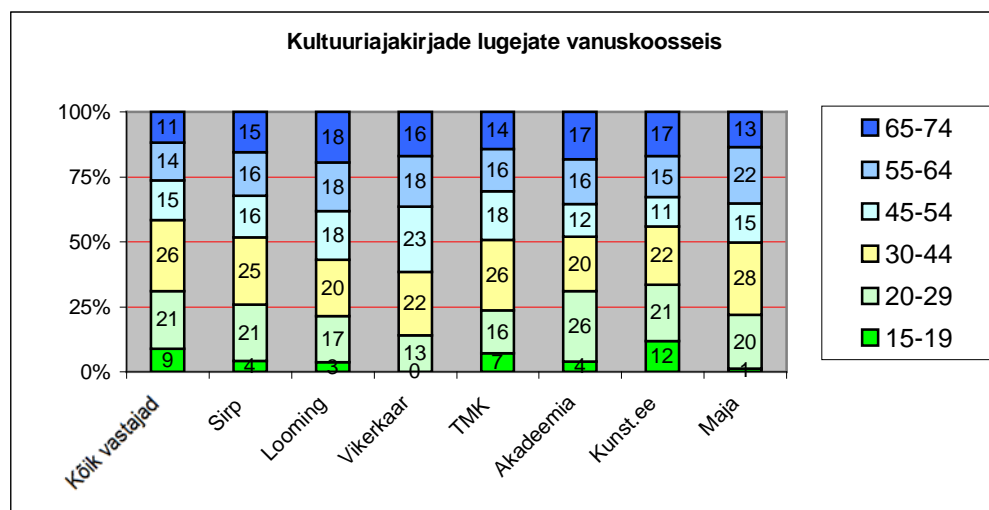
Kultuuriväljaannete lugejaskonda iseloomustab sissetulekuga võrreldes suhteliselt kõrgem sotsiaalne enesehinnang. Vastates küsimusele, millisele asemele kujuteldaval ühisonnaredelil nad ennast asetavad, pidas üle 40% enda positsiooni ühiskonnas keskmisest paremaks. Akadeemia lugejatest peavad pooled end keskmisest kõrgemasse ühiskonnakihti kuuluvaks (joonis 4).

Joonis 4. Kultuuriväljaannete lugejaskonna jaotus enesehinnangulistesse ühiskonnakihtidesse

Kultuuritarbijaskonna üldisem vananemise tendents peegeldub ka kultuuriväljaannete lugejaskonna ealises struktuuris (joonis 5).

Joonis 5. Kultuuriväljaannete lugejate vanuseline jaotus võrreldes kõigi vastajate keskmisega

Kõigi kultuuriväljaannete puhul on elanikkonna keskmise vanusstruktuuriga võrreldes rohkem esindatud üle 55 aastased inimesed. Noorima, gümnaasiumiealise rühma (15-19 aastased) puudumise pärast lugejaskonnas on põhjust kõige tõsisemat muret tunda Vikerkaarel ja Majal, aga ka Sirbil, Loomingul ja Akadeemial peaks olema päevakorras gümnaasiumiõpilaste toomine lugejaskonna hulka. Loomingu, Vikerkaare ja TMK lugejaskonnas on väiksem osakaal ka ülikooliealistel või äsja ülikooli lõpetanutel (earühm 20-29). Kuidas tuua kultuuriajakirjad kooli ja selle abil tagada mitte ainult

kultuuriväljaannete jätkusuutlikkus, vaid ka nõudlikuma kultuuripubliku juurdekasv, on väljaandja SA Kultuurilehe jaoks üks tõsisemaid väljakutseid.

Vaatleme nüüd erinevate kultuuriväljaannete lugejaskonna kattuvust ning analüüsime kultuuriväljaannete mõjuvälja vastastikust võimendumist.

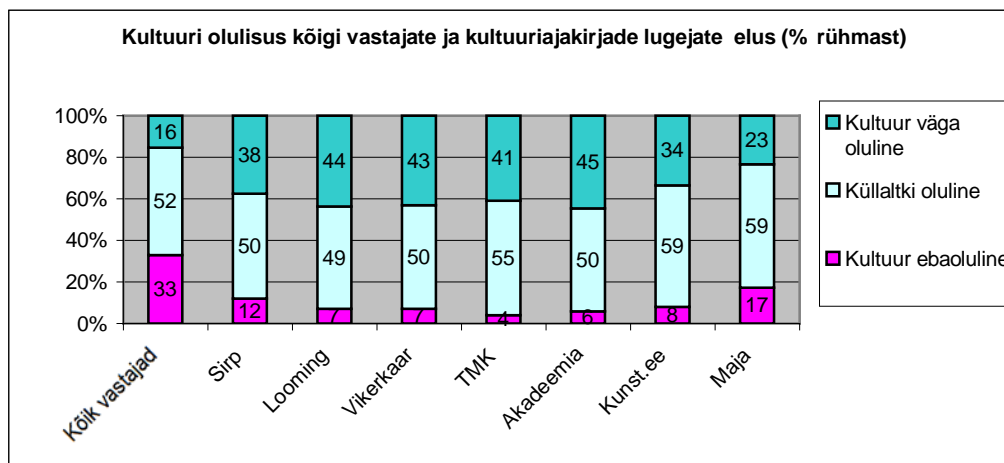
Tabel 6. Kultuuriväljaannete lugejaskondade kattuvus

Loevad ka suhteliselt sageli	Kultuuriväljaande suhteliselt sagedased lugejad							Kõik vastajad
	Sirbi lugeja	Aka- deemia lugeja	Loo- mingu lugeja	Viker- kaare lugeja	TMK lugeja	Kunst.ee lugeja	Maja lugeja	
Sirpi		47	47	49	42	48	37	12
Akadeemiat	29		47	47	29	45	26	7
Loomingut	42	68		67	48	50	36	11
Vikerkaart	31	50	49		38	45	31	8
TMK-d	40	45	51	56		71	40	11
Kunst.ee-d	15	24	19	23	24		32	4
Maja	21	25	24	28	25	57		7

Näeme, et kõigi kultuuriajakirjade suhteliselt sagedastest lugejatest loeb sagedasti või mõnikord ka Sirpi üle 40% (välja arvatud Maja lugejad, kus see määr on 37%). Vikerkaare ja Akadeemia lugejatest loeb sageli ka Loomingut kaks kolmandikku, ka Kunst.ee ja TMK lugejaskonnad kattuvad suurel määral (71% Kunst.ee lugejatest loeb ka TMK-d).

Selle kattuvuse taga on fakt, et kultuuriväljaannete lugemises väljendub inimese terviklik sügavam ja aktiivsem kultuurihuvi (joonis 7). Kui eestlaste hulgas üldiselt on 68% inimesi, kelle elus kultuuril on oluline osa ja väga oluline on kultuur vaid 16 protsendile eestlastest, siis kultuuriväljaannete lugejate seas on nende osa, kellele kultuur on oluline, reeglina üle 90%, sealhulgas on kultuur väga oluline rohkem kui 40 protsendile kultuuriväljaannete lugejatest.

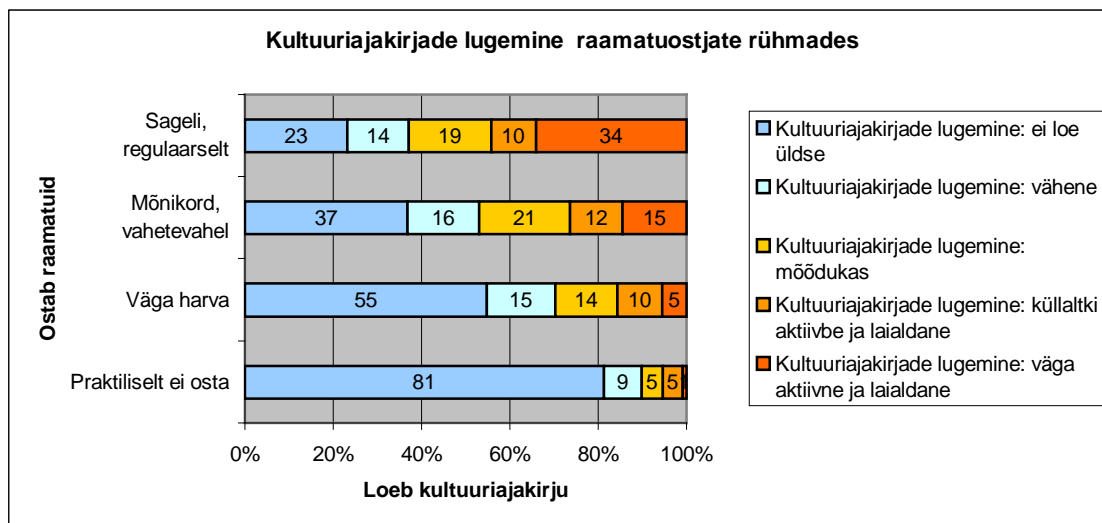
Joonis 7. Kultuuri olulisus vastajatele üldiselt ja kultuuriajakirjade lugejatele

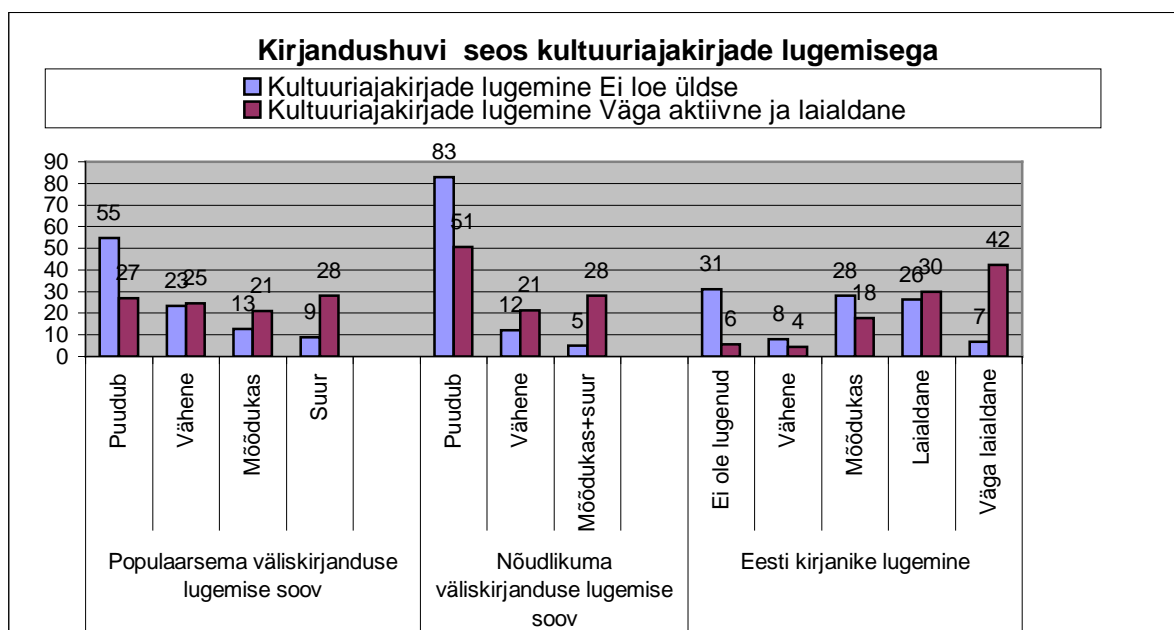
Seesama elanikkonna osa, kes loeb kultuuriväljaandeid, moodustab ka lõviosa raamatuostjatest, nõudlikumate sõnalavastuste ja süvamuusika publikust. Kokkuvõtlikult võime seda seltskonda nimetada koondnimetusega 'aktiivne kultuuripublik' (vt joonised 8 kuni 11).

Nii näiteks on sagedaste raamatuostjate hulgas 44% ja eesti kirjanduse aktiivsete lugejate seas 42% kultuuriajakirjade aktiivseid lugejaid (vt joonised 8 ja 9).

Joonis 8. Kultuuriajakirjade lugemine ja raamatute ostmine

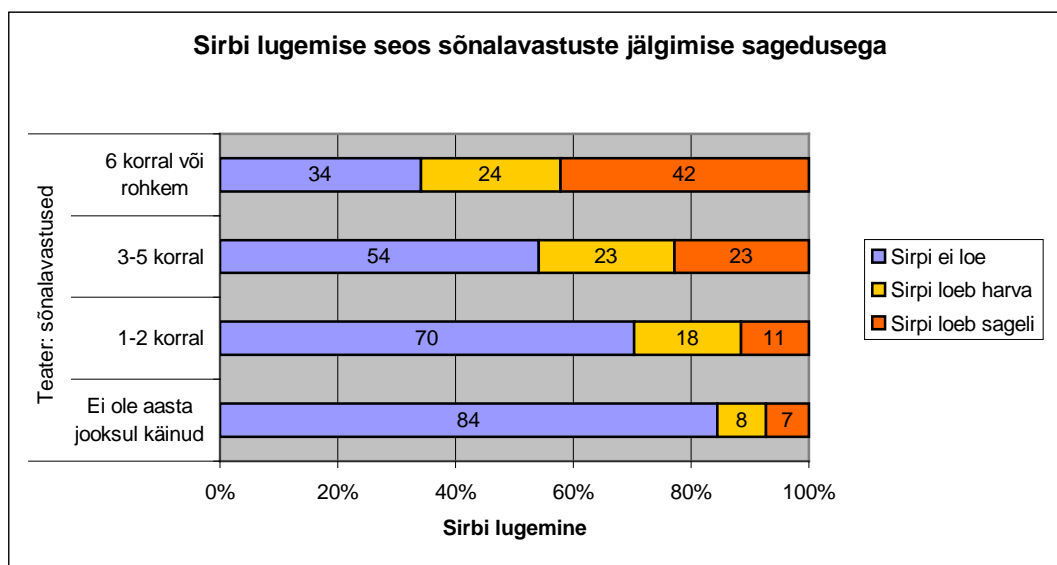

Joonis 9. Kultuuriajakirjade lugemine ja kirjandushuvi

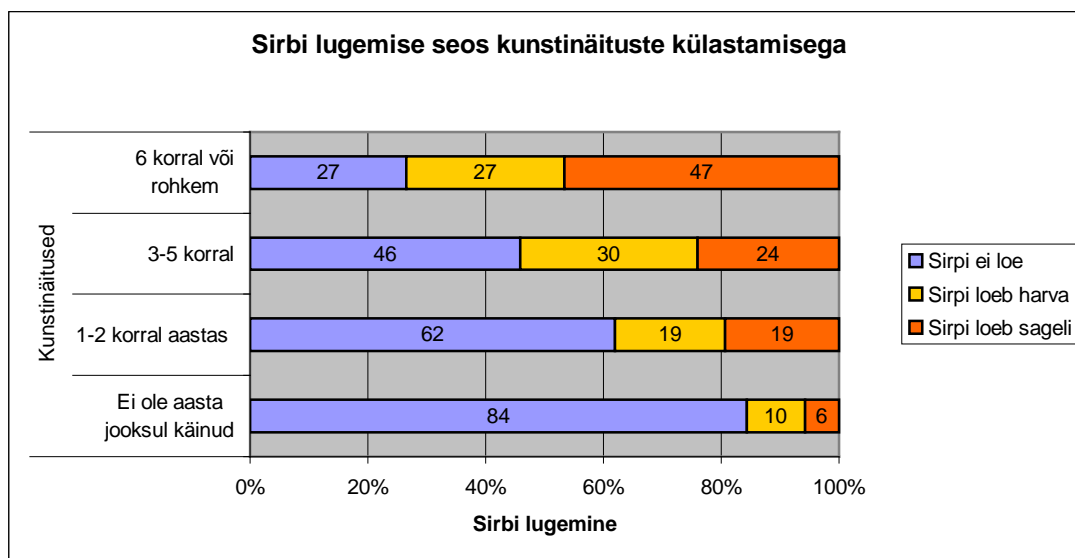

Joonistelt 10 ja 11 näeme, et Sirbi lugemine on mitmeid kordi aktiivsem nende seas, kes käivad sagedamini teatris ja kunstinäitustel, võrreldes nendega, kes seda ei tee või teevad väga harva.

Joonis 10. Sirbi lugemine erineva teatriskäimise sagedusega vastajarühmades

Joonis 11. Sirbi lugemine erineva kunstinäitustel käimise sagedusega vastajarühmades

Need andmed räägivad selget keelt selle kohta, et kultuuriväljaannete mõjukust ei saa mõõta nende loetavuse protsendiga üldiselt elanikkonnas, vaid nende mõju näitab väljaannete kasutamine nende inimeste poolt, kelle elus kultuur on oluline ja kelle pidev kaasasolek kultuuris toimuvaga tagab ka kogu kulturiprotsessi jätkusuutlikkuse. Kultuuriväljaannete mõjukust väljendab kõige adekvaatsemalt nende loetavus ja usaldusväärsus aktiivse kultuuripubliku jaoks, kelle arusaamasid, ootusi, arvamusi ja valikuid need väljaanded ühelt poolt mõjutavad, teisalt aga peegeldavad. Seepärast saab kultuuriväljannete sihtrühmi hoopis täpsemini määratleda, kui lähtume elanikkonna kultuuriaktiivsuse iseloomust, mitte ainult demograafilisest koosseisust.

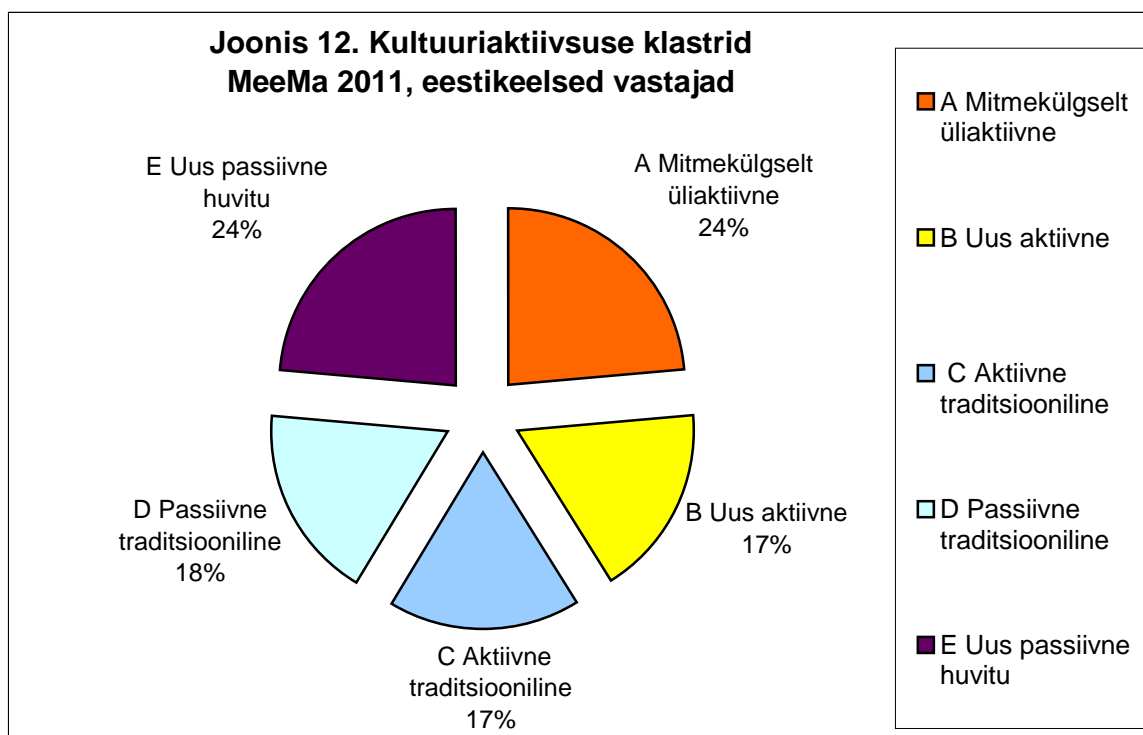
II osa

Kultuuriaktiivsuse tüübid ja kultuuriväljaannete sihtauditoorium

Kultuuriaktiivsuse tüpologia

Kasutades klasteranalüüsi meetodit, töötasime küsitluse 'Mina.Maailm.Meedia 2011' (edaspidi lühendatult MeeMa 2011) andmete põhjal välja kultuuriaktiivsuse tüpologia ja selgitasime selle abil kultuuriväljaannete spetsiifilisemate sihtrühmade tunnused.

Klastrite eristamise aluseks olid järmised 20 tunnust: kultuuri olulisus vastaja elus; raamatute omamine; raamatute ostmine; ilukirjanduse ning töö- ja huvialase kirjanduse lugemine; eesti kirjanike ja väliskirjanike tundmine; raamatuvaliku mitmekülgsus; teatri-, kontserdi-, kino-, kunstinäituste ja muuseumi külastamise aktiivsus; kultuuriharrastuste mitmekülgsus; foto- ja videoharrastuste aktiivsus; huvi praktilise sisuga raamatute vastu; keelteoskus; osalemine kultuuri- ja spordi suurüritustel; eneseväljenduslik ja suhtlemiskeskne internetikasutus. Nende tunnuste alusel lõi klasteranalüüsi statistikaprogramm viis sarnase kultuuriaktiivsuse profiiliga inimeste rühma (klastrit), mida käsitleme kultuuritarbimise tüüpina (vt joonis 12 ja tabel 3).

Allpool vaatleme nende klastrite erisusi (tabel 3) ja sotsiaaldemograafilist koosseisu (tabel 4).

Tabel 3. Kultuuriaktiivsuse klastrite üldiseloostus

MeeMa 2011	A Mitmekülgset aktiivne kultuurihuviline, 24% vastajatest	B Uus aktiivne audio-visuaalse kultuuri eelistaja, 17% vastajatest	C Mõõdukalt aktiivne perekeskne meelelahutuslik kultuuritarbija, 17% vastajaid	D Passiivne praktiline ja konservatiivne lugeja, 18% vastajatest	E Uus passiivne kultuurihuvita mittelugeja, 24%
Sotsiaalne taust	Tööealine kõrgharidusega (51%) jõukas pigem suuremas linnas elav kõrge sotsiaalse enesehinnanguga (55% asetab end keskmisest kõrgemasse ühiskonnakihti), veidi sagedamini naine (60%), töötab sageli avalikus sektoris (haldus, haridus, kultuur) või meedias	Noor (55% alla 30a) kõrge enesehinnanguga mees või naine, õppur või töötab eeskätt erasektoris erinevates ametites (pangad, IKT ja telekommunikatsioon, teenindus, kaubadus, industriaalvaldkonnad)	Keskealine kesk- või kõrgharidusega keskkihti kuuluv noorepoolne (60% alla 44a) naine või mees. Töö enamasti seotud sotsiaalsfääri või teenindusega.	Vanem kui 55 keskmise sissetuleku ja haridusega, madala sotsiaalse enesehinnanguga, eeskätt füüsilise töö tegija, sageli põllumajandusliku taustaga	Noorem kui 40-aastane väikese hariduse ja madala staatusega väikese sissetulekuga mees maal või väikelinnas
Huvid, elulaad	Töö ja enesetäiendamise keskne elulaad. Väga kõrge kultuurihuvi, mitmekesine osalemine kultuuriüritustel ja loomingulised harrastused, aktiivne kultuurielu ja päevasündmuste jälgimine	Vaba aja ja internetikeskne seltskondlikult väga aktiivne elulaad, mitmekülgne osalemine klubilistes kultuuritegevustes, aktiivne tegelemine fotode ja videote loomisega (76%), kino-külastuste suurim osakaal, keskmine kontsertide ja teatrikülastuste aktiivsus.	Perekeskne eluviis, suhteliselt aktiivne ilukirjanduse ja aimekirjanduse lugemine, aktiivne TV vaatamine	Kultuurikauge elulaad, kodune nokitsemine või looduses viibimine. Mõõdukad lugemishuvid seotud looduse, ajaloo ja praktilise eluga.	Kultuurikauge, sagedase alkoholi ja pidutsemisega seotud elulaad, TV, 47% ole aasta jooksul lugenud ühtki raamatut
Lugemis-eelistus	Hea üldine autorite tundmine, meeldib keskmisest rohkem ka keerukas modernne kirjandus Tunnusautorid: Önnepalu, Ehin, Mihkelson, Krull, Kõiv, Mc Ewan	Väike lugemishuvi. Väga vähene orienteerumine autorites. Tunnusautorid Terry Pratchett, Dan Brown	Üdtuntud eesti autorid ja ajaviitekirjandus. Tunnusautorid: Kross, Runnel, Viiding, Rakke, Väljaste	Üdtuntud eesti kirjandus, elulähedased autorid. Tunnusautorid Traat, Kaugver, Tohvri, Hargla	Autoreid ei tunne ja ei loe
Kultuuri-väljaanded	Enamus loeb, pooled loevad pidevalt	Kaks kolmandikku ei loe, kolmandik loeb vahetevahel või harva, väga väike osa pidevalt	Pooled ei loe, teine pool loeb vahetevahel, neist kümnendik pidevamalt	Enamus praktiliselt ei loe, kuuendik loeb vahetevahel	Ei loe

Tabel 4. Kultuuriaktiivsuse tüüpide sotsiaaldemograafiline taust (MeeMa 2011, % tüübist)

		A Mitmekülgset üliaktiivne	B Uus aktiivne internetikeskne	C Mõõdukalt aktiivne perekeskne	D Passiivne traditsiooniline	E Uus passiivne huvitu	Kõik vastajad
Vanus	15-19	6	23	3	4	8	9
	20-29	16	32	22	7	28	21
	30-44	23	35	35	17	23	26
	45-54	18	7	19	15	15	15
	55-64	19	2	13	22	11	14
	65-74	14	1	6	23	11	11
	75+	4		2	12	4	4
Sugu	Mees	39	52	35	45	61	46
	Naine	61	48	65	55	39	54
Haridus	Alla keskhariduse	8	31	12	22	41	23
	Keskharidus	41	47	61	60	53	52
	Kõrgharidus	51	22	28	18	7	25
Sissetulek ühe pereliikme kohta kuus	Kuni 160 eurot	11	21	22	15	25	19
	161-250 eurot	12	18	15	18	23	17
	251-400 eurot	29	21	28	42	26	29
	401-600 eurot	29	21	19	18	16	21
	Üle 600 eurot	18	18	15	7	9	13
Sotsiaalne kiht	Madalkiht	6	6	12	24	26	15
	Madal-keskkiht	15	11	17	28	24	19
	Keskkiht	24	30	36	28	25	28
	Kõrg-keskkiht	34	33	22	11	15	23
	Kõrgkiht	21	19	13	9	10	15
Elukoht	Tallinn	29	26	23	20	8	21
	Tartu, Pärnu	16	12	10	8	12	12
	Narva, Kohtla- Järve, Sillamäe	1	1	0	2	3	1
	Teised linnad	17	17	18	22	27	21
	Maapiirkonnad	36	45	48	48	50	45

Järnevalt esitame kultuuriaktiivsuse tüüpide lähema iseloomustuse.

Tüüp A: mitmekülgset üliaktiivne kultuurihuviline (24% 15-79 aastastest eestikeelsetest vastajatest). See on põhiline ja kindel nii kultuuriürituste kui kultuuriväljannete sihtrühm. Sellesse rühma, mis esindab umbes neljandikku eestlastest, on koondunud inimesed, kes peavad kultuuri oma elu väga oluliseks osaks ja tunnistavad, et kultuuril on tähtis roll nende isikuse kujunemises ning eneseväljenduses. Selle tüübi inimesed loevad regulaarselt nii ilukorjandust kui töö- ja huvialast kirjandust, kusjuures huvituvad keskmisest enam ka filosoofilistest, ühiskonda, kultuuri ja ajalugu käsitlevatest teostest, artiklitest ja saadetest. Neil on pidev kokkupuude kultuuriilmaga: nad loevad regulaarselt raamatuid (enamus on lugenud aastas üle 10 raamatu), käivad vähemalt 3 korda aastas nii teatris, kontserdil, kunstinäitusel kui mõnel suurel kultuuriüritusel. Iga kolmas selles tüübis on enam või vähem regulaarne raamatupoe külastaja. Nende raamatuvalik on lai, ulatudes luulest, kaasaegsest eesti proosast ja kvaliteetsest tõlkekirjandusest kunstiraamatute, ajaloo- ja loodusteaduslike teoste ning erialaste käsiraamatuteni. Neid eristab ülejäänud vastajatest püüd olla kursis kultuuris ja ühiskonnas toimuvaga ja kõige suurem huvi kultuuriväljannete lugemise vastu. Nad jälgivad teistest sagedamini ka raadio ja TV kultuurisaateid ning poliitika ja majanduse alaseid arutlusi. Nad on aktiivsed, optimistlikud ja ettevõtlikud, oma ja Eesti eluga üldiselt rahul, ehkki näevad selles ka probleeme ja arvavad, et Eesti arengusuunda tuleks korrigeerida. Selle tüübi elulaad on linlik, liikuv ja tööine, seda määrab töö, enesetäiendamine (sh õppimine koolis või kõrgkoolis) ja isiksuslik eneseteostus. Nad tegelevad mitmesuguste kultuuriharrastustega – laulavad kooris, tantsivad, mängivad pilli, kirjutavad luuletusi, teevad fotosid ja videosid ja laadivad neid internetti jne. Nad on mitmekülgsed ja aktiivsed internetikasutajad nii infotarbijate kui infoloojatena. Teistest rohkem on selle tüübi esindajad liikunud Eestist väljaspool, käinud ka välismaal tööreisidel ning osalenud mitmesugustes europrojektides.

Selle tüübi meediakasutuses on keskmisest suurem kaal trükisõnal, raadio ja televisiooni arutlussaadetel, ning suhteliselt väiksem tähtsus meelelahutusel. Nad on ka kõige aktiivsemad teised internetikasutajad, ning võrguväljaannete ja portaalide jälgijad. Internetikasutus on oma mitmekülgsuselt lähedane allpool kirjeldatud järgmisele uue meedia keskele kultuuritarbijate B-tüübile, kuid kultuuris osalemise kanalina on internet nende jaoks siiski sekundaarsem, võrreldes traditsiooniliste kultuurivormidega.

Selle keskklassi tunnustega klasteri koosseisus mängivad juhtivat rolli haritud ja üle keskmise sissetulekuga valgekraed, mõningane ülekaal on naissool ja linlastel. Keskmisest vähem on töölisi ja õpilasi ning ka pensionäre (vt tabel 4). Selle rühma vanuseline koosseis erineb teiste klasteritega võrreldes kõige vähem küsitletute keskmisest, kuid on siiski veidi kaldu vanemate kui 45-aastaste suunas (alla 45-aastaseid on klasteris 45%, kõigi küsitletute seas aga 56%) (vt joonis 16).

Tüüp B. Uus aktiivne audiovisuaalse kultuuri eelistaja (17%). Selle rühma moodustavad eeskätt noored inimesed (55% on vanuses alla 30), veidi üle poole rühmast (52%) on meessoost ja 67 % elab väiksemates linnades ja maal. Rühma haridustase on eelmisest madalam peamiselt suure gümnaasiumieas noorte osakaalu (23%) tõttu. Seda seltskonda iseloomustab väga aktiivne uue meedia kasutamine, kõrgelt arenenud bränditeadvus ning elav osalemine klubilises ja kogukondlikus kultuuritegevuses. Samas on see rühm traditsioonilise peavoolukultuuri ja peavoolumeedia suhtes üsna ükskõikne. Raamatuhuvi on tagasihoidlik, piirdudes põnevuse, tehnika- ja spordiraamatutega. Tunnuslik on Terry Pratchetti keskmisest suurem loetavus seklses klasteris. Raamatutele eelistatakse filme ja muusikat. Harrastuste seas on esiplaanil video- ja fotolooming (76%) ja arvuti (84%). Kultuuri peab oma elus väga oluliseks vaid 11%. Erinevalt eelmise tüübist väga tõsimeelsest

kultuurihoiakust näevad selle tüübi esindajad kultuuris rohkem vaba aja täidet ja meelelahutust, samuti seltskondliku kogemuse ja vahetu elamuse allikat. Kõrgelt on hinnatud osalemine suurtel kultuuri- ja spordiüritustel seal valitseva elevuse, peomeeleolu tõttu. Iseloomulik on importkultuuri eelistamine omamaisele ja usk selsse, et kaasaegne tehnoloogia toob kaasa uue kultuuri kujunemise. Tuntav on subkultuuriline hoiak, oma sõpruskonna seas arvamusiidriks olemise soov. Selle tüübi põhiline eneseväljenduse areen on internet, kus ollakse kõige mitmekülgsemad ja aktiivsemad kasutajad. Sealhulgas on internet ka selle tüübi põhiline värav kultuuri juurde: aktiivselt tegeldakse muusika ja filmide allalaadimise, mängudega, portaalide ja *online*-väljaannete lugemisega, sotsiaalmeedias enese eksponeerimise ning sõprade tegevustes osalemisega.

Nagu eelmisele, on ka sellele tüübile omane kõrge sotsiaalne enesehinnang, pooled seavad end ühiskonnaredelil keskmisest kõrgemale. Samas on poliitiline aktiivsus ja huvi madalamad keskmisest. Väliskogemuselt ollakse eelmise tüübi kannul, kuid reise ulatus on laiem, hõlmates ka eestlastele vähem tuttavaid kaugemaid sihtkohti. Silma paistab selle tüübi puhul kõiki teisi rühmi ületav kultuurilise sallivuse ja avatuse määr: 72% peab erinevate kultuuride kokkupuudet ühiskonda rikastavaks ja 42% peab vastuvõetavaks, kui hälbivat elustiili harrastavad inimesed seda ka avalikult välja näitavad. Võime öelda, et tegemist on Eesti ühiskonna tingimustes alternatiivset (postindustriaalset, post- või hilismodernset) kultuuriorientatsiooni esindava klastriga.

Täiesti ilmselt ei ole see rühm traditsiooniliste paberkanalil ilmuvate kultuuriväljaannete sihtrühm (68% ei loe neid kunagi, vaid 7% on enam-vähem pidevad lugejad), vaid siit võrsuvad internetipõhise kultuurikeskustelu osavõtjad ja alternatiivkanalite auditooriumid.

Tüüp C. Mõõdukalt aktiivne perekeskne meelelahutuslik kultuuritarbija (17%).

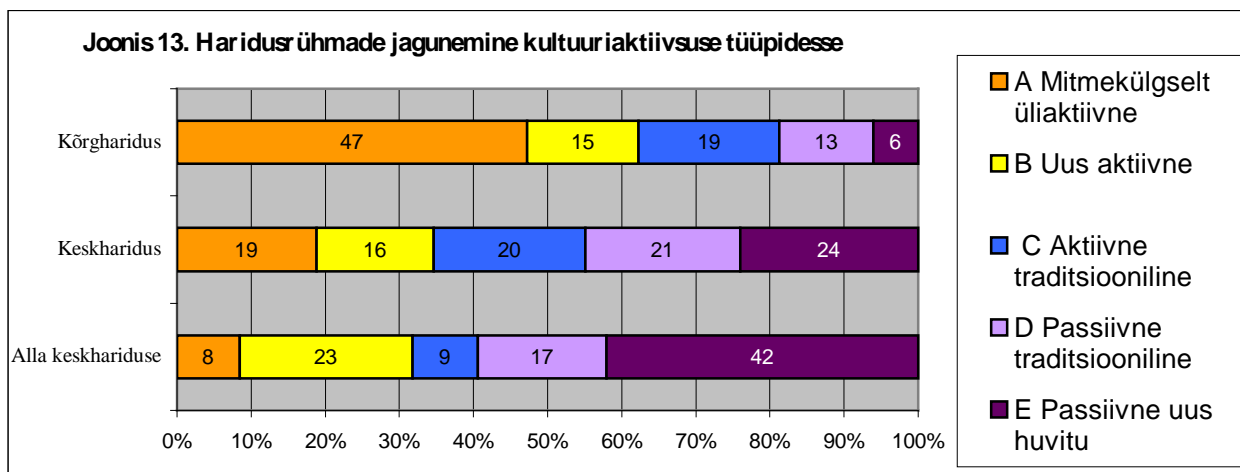
Noorem (60% on vanuses alla 45 aasta) ja naiselikum, eelmistest tüüpidest rohkem maal ja väikelinnades, kuid ka suuremates linnades elav valgekrae, keskmise või kõrgharidusega noorepoolne või keskealine naine (65%), tööl sotsiaal- või haridussfääris või halduses. Peab end pigem keskkihti kuuluvaks. Tegemist on n.ö keskmise kultuuritarbijaga, kes peab kultuuri tähtsaks ja on küll üsna suur lugeja, kuid pole eriti nõudlik pakutava kunstilise külje suhtes, eelistades kergemat ja ajaviitelisemat vaimutoitu. Loetakse tunnustatud n.ö koolikirjandust (Kross, Runnel, Unt) või kergemaid olmeromaane (keskmisest rohkem näiteks Rakkett või Väljastet). Loeb aktiivselt ka tööalast kirjandust ning armastab praktilise ja õpetliku sisuga raamatuid. Ka raamatupoes valib esmajoones praktilisi, kodu, pere ja suhetega seotud üllitisi, meediast otsib kõmu ja seltskonda kajastavat infot. Elulaad on kodu- ja perekeskne, kuid samas ka kutsetööle pühenduv, püüab hoida tööd ja vaba aega tasakaalus. Kultuuri üle arutleda eriti ei armasta, kultuuriväljaandeid loeb vahel harva ja ei kuulu ka oma huvide ja eelistuste poolest nende sihtrühma.

Tüüp D. Traditsiooniliselt passiivne alalhoidlik vähene kultuuritarbija (18%).

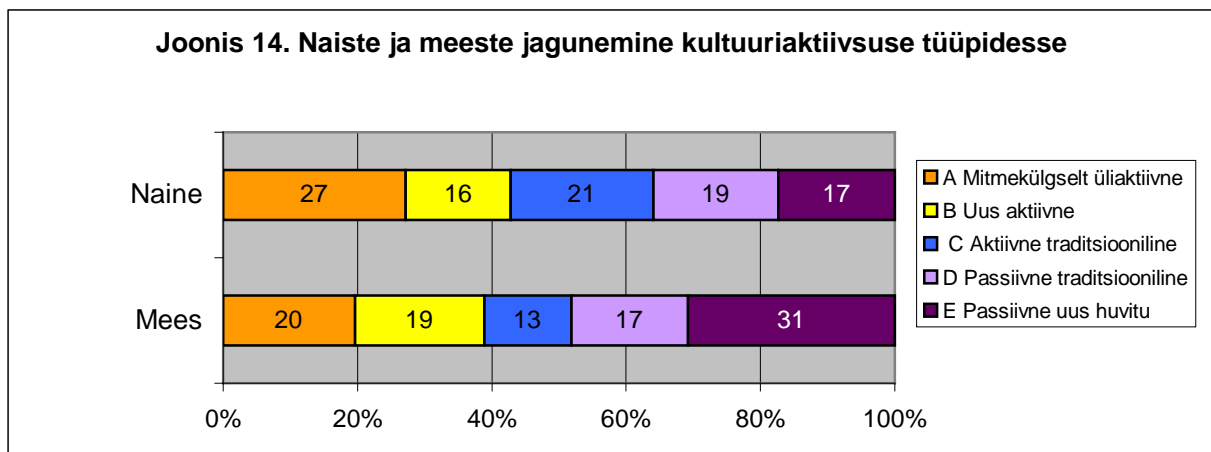
Keskmisest vanem (35% üle 65 aastaseid), valdavalt füüsilise töö tegija, veidi sagedamini meessoost (55%). 70% elab maal või väikelinnas. Madala sotsiaalse enesehinnanguga (52% paigutab end ühiskonnas alamkihtidesse). Tema huvide ring on seotud eeskätt koduste toimetuste, praktiliste oskuste, aga ka looduse ja ajalooaga. Hoiakutelt pigem konservatiivne ja vähemuste suhtes tõrjuv. Eluviis kodukeskne ja kogukondlik, liikuvus väike. Osalemine koduvälises kultuuritegevustes minimaalne. Raamatuhuvi mõõdukas (32% loeb regulaarselt ilukirjandust). Peamiseks seoseks maailmaga on televisioon ja raadio. Lugemishuvis domineerib tehnika, käsitöö ja meisterdamise või loodusega seotud praktiline teave ning ajaloolise või koduloolise sisuga raamatud. Autoritest on tunnuslikud Traat, Kaugver, Tohvri, aga ka Hargla. Trükisõnas eelistab kohaliku lehte. Kultuuriväljaandeid loeb vähe, ei kuulu ka nende sihtrühma.

Tüüp E. Uus passiivne, arenemata kultuurihuvidega tüüp (24%). Keskmisest noorem, valdavalt meessoost (61%), madala sissetulekuga ning pooliku haridusega sinikraeline rühm. 36% on vanuses alla 30 aasta. Elukoht peamiselt maal või väikelinnas, töö seotud peamiselt tootmise, kaubanduse või ehitusega. Elulaad passiivne, vabas ajas suur roll sõpradega pidutsemisel ja meelelahutuslikel teleprogrammidel. Sotsiaalne enesehinnang madal, 56% asetavad end üksikonnaredelil keskmisest madalamale. Kultuur elus ebaoluline, kultuuriüritustel käimine ja kultuuriharrastustega tegelemine äärmiselt väike. 46% pole aasta jooksul lugenud ühtki raamatut. Veidike suurem on aktiivsus internetis, mis toimib peamiselt suhtlus- ja meelelahutuskanalina. Kultuuriväljaandeid praktiliselt ei loe, nagu ka üldse ajakirjandust.

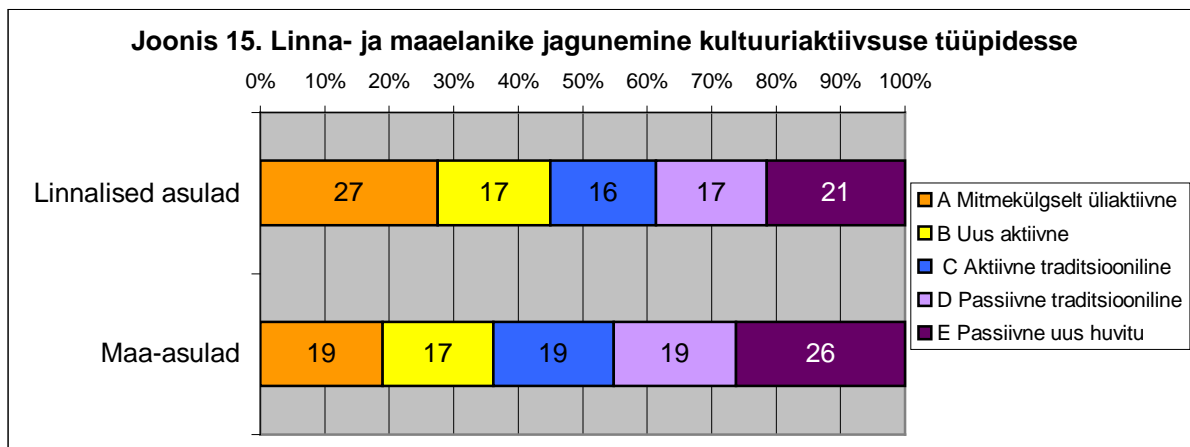
Kui võrdleme kultuuritarbimisklastreid nende leviku alusel olulistest sotsiaaldemograafilistes rühmades, tuleb ilmsiks hariduse mõju (joonis 13). Kõrgharidusega vastajate valdav osa (47%) kuulub mitmekülgsest aktiivsesse A-tüüpi. Alla keskharidusega vastajate seas on aga ebaproportsionaalselt suur tüüpi E kuuluvate passiivsete kultuurihuvideta inimeste osakaal (42%)

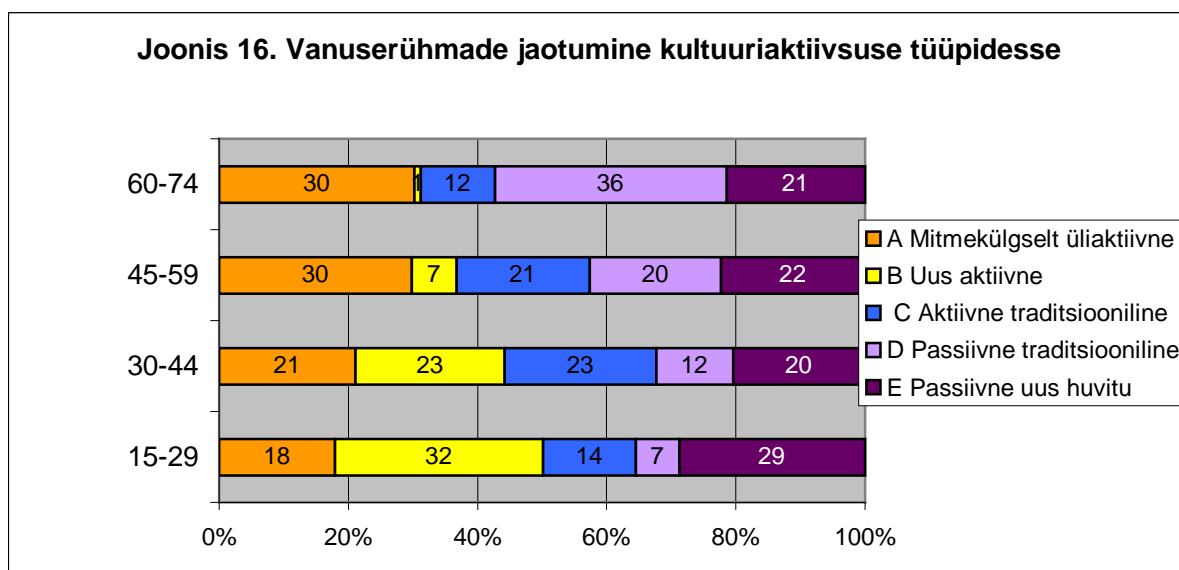
Eesti ühiskonnale iseloomulik sooline lõhe avaldub ka naiste ja meeste jaotumises kultuuriaktiivsuse tüüpidesse: naised on rohkem mitmekülgsest aktiivses A-tüübis, mehed aga passiivsemates või ühekülgsemates tüüpides B, D ja E (joonis 14).

Linnalise ja maalise elulaadi erinevus, õigemini küll linlaste parem juurdepääs kultuuriteenustele tuleb esile A-tüübi suuremas esindatuses linlaste seas (joonis 15).

Kõige mõtlemapanevam pilt avaneb aga siis, kui vaatleme lähemalt vanuserühmade jagunemist kultuuriaktiivsuse tüüpide vahel (joonis 16).

Näeme, kuidas alla 30 aastaste noorte hulgas on selgesti suurenemas vähese lugemishuviga rühm, mis omakorda jaguneb kultuuriaktiivsusele kaheks vastandlikuks tüübiks: väga aktiivse internetikeskse eneseväljendusega B-tüübiks (32%) ning igasuguste kultuurihuvidega nn uus-passiivseks E-tüübiks, mis omab peaaegu sama suurt osakaalu (29%). Samas on noorte seas esindatud ka mitmekülgsete klassikaliste kultuurihuvidega, nii raamatu- kui interneti võimalusi võrdselt aktiivselt kasutatav A-tüüp, kuid selle osakaal on siin 30%-lt langenud vaid 18%-le. Traditsioonilise raamatukeskse kultuuriaktiivsuse taandumine saab nähtavaks juba nooremas keskeas (30-44 aastased), kus aga siiski veel on küllalt suur juturaamatute ja nõuanderaamatute lugejate osakaal (tüüp C, 23%), kellele noorimas eearühmas enam nii palju kohta ei ole, ilmselt rahuldab siin ajaviitelise ja praktilise lugemishuvi vajadust sotsiaalmeedia.

III osa

Konkreetsete kultuuriväljannete lugejad

Vaatleme allpool lähemalt eraldi iga kultuuriväljaande lugejaskonna jagunemist kultuuriaktiivsuse tüüpidesse ja sotsiaaldemograafilistesse rühmadesse, samuti väljaannete loetavust erinevates rahvarühmades.

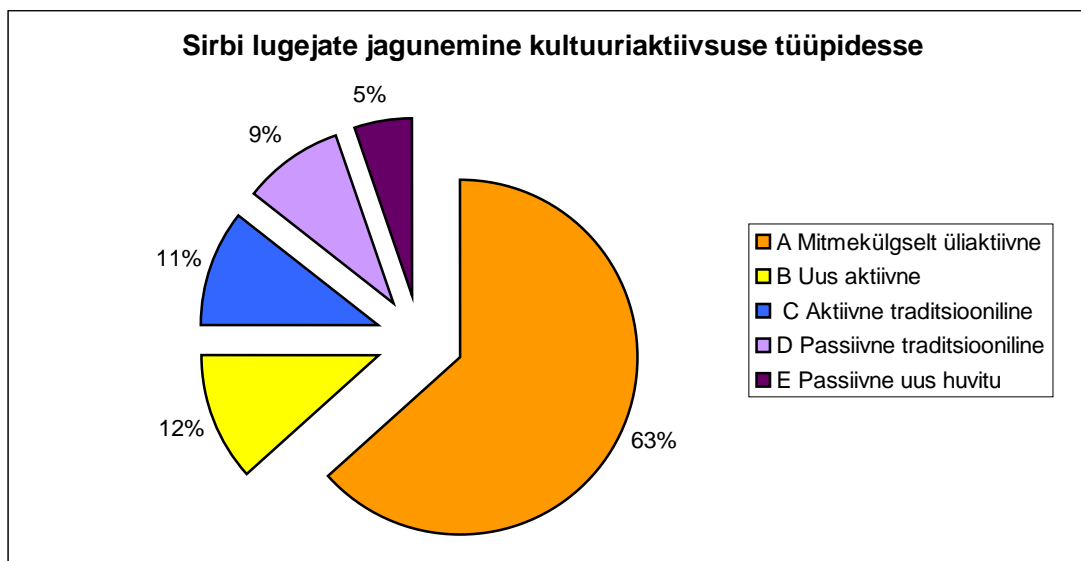
Sirbi lugejaskond

Sirbi regulaarset lugemist märkis 3,2% küsitletutest (seejuures 1,3% loeb järjekindlalt iga numbrit ja 1,9% loeb pidevalt, ehkki mitte iga numbrit). Mõnikord, vahetevahel lugemist märkis 9% ja väga harva lugemist 14% küsitletutest. Kokku on meie küsitluse andmetel Sirbi mõjusfääris veidi rohkem kui neljandik (26%) eestlastest vanuses 15-74, ligikaudu 170 000 inimest, kellest küll suurem osa loeb Sirpi väga harva (tabelites 5 kuni 8 tähistatud kui juhulugejad).

Pidevalt või mõnikord lugejatest on peaaegu pooled (47%) kõrgharidusega, naisi on oluliselt rohkem kui mehi (60%), tallinlasi ja tartlasi, samuti jõukamaid inimesi on veidi rohkem kui eestlaste hulgas keskmiselt (vt tabel 5).

Kõige selgema pildi Sirbi lugejaskonnast saame, kui vaatame selle jagunemist ülalkirjeldatud kultuuriaktiivsuse tüüpidesse (vt joonis 17)

Joonis 17. Sirbi lugejate jagunemine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Näeme, et Sirbi lugejaskonna kultuuriaktiivsus võrreldes teiste kultuuriväljaannetega on mõnevõrra mitmekesisem. Küll on siingi määravaks mitmekülselt aktiivse A-tüübi esindajad, kes moodustavad ligikaudu kaks kolmandikku (63%) neist, kes loevad Sirpi enam-vähem pidevalt. Siiski on lugejate seas ka rohkem kui kümnendiku võrra (12%) raamatukauge B-tüübi esindajaid, kes kultuuriga puutuvad kokku mitte niivõrd traditsiooniliste kultuurikanalite kui interneti vahendusel või klubiliste kultuuripraktikate kaudu. Selle lugejatüübi huvi kultuuri kui sellise vastu on üsna vähene, välja arvatud muusika ja audiovisuaalne ning arvutikultuur. Kirjanduslikud eelistused on seotud eeskätt nn fantaasiakirjamike loominguga. Teisalt on Sirbi lugejate seas kümnendik (11%) ka

eelmisele tüübile vastandlikku, perekeskse, naiselikku tundekirjandust armastava C tüübi esindajaid. N.ö vanast mälestusest on jäänud Sirbi lugema ka väike hulk (9%) kõige vanemast, ajaloo huvilisest ja konservatiivsest D-tüübi esindajaid. Seega on Sirbi toimetusel vaja arvestada suhteliselt mitmepalgelisema sihtrühmade kompositsiooniga kui näiteks Vikerkaare või Loomingu toimetustel. Tulevikuvalikud on selgesti seotud noorima B-tüübi usalduse ja huvi võitmisega. Väljakutse on selles, kuidas muuta Sirp-online rohkem vastavaks B-tüübi huvidele, kaotamata sealjuures mõjuka, mitmekülgse ja asjatundliku A-tüübi poolehoidu. Sirbi uue toimetuse püüd personaalsema kultuurinähtuste käsitlemise, atraktiivsema kujunduse ning noorema põlvkonna tegijate vaatepunktide kajastamise poole annab kindlasti senisest suurema võimaluse noorema lugeja usalduse võitmiseks. Samal ajal on veel kasutamata ka kõige suurema ja kõige nõudlikuma A-tüübi kogu lugejapotentsiaal. Arvestades selle tüübi mitmekülgset meediatarbimist ja suurt lugemisaktiivsust, on siin tegemist väga suure konkurentsiga lugeja tähelepanu ja aja pärast, milleks Sirbi puhul saab eeldused luua lehe sisu unikaalsus Eesti meediaväljal ja kogu väljaande pilkupüüdev esteetika.

Detailsema pildi Sirbi lugejaskonna koosseisu kohta leiab huvitatud lugeja allpool toodud tabelitest.

Tabel 5. Sirbi lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	46	52	40
Naisi	54	54	48	60
Vanus:				
15-29	30	32	24	25
30-44	26	23	25	26
45-64	29	27	38	32
65-79	15	16	14	18
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	26	17	10
Keskharidus	52	54	48	43
Kõrgharidus	25	20	35	47
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	17	8	11
Kesk-madalkiht	19	19	19	16
Keskiht	28	29	26	28
Kesk-kõrgkiht	23	22	27	25
Kõrgkiht	15	13	19	19
Elukoht:				
Tallinn	21	18	27	28
Tartu, Pärnu	12	12	11	15
Teised linnad	21	21	22	18
Maapiirkond	45	47	40	37
Sissetulek pereliikme kohta kuus:				
Kuni 160 eurot	19	20	14	15
161-250	17	19	13	13

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
251-400	29	29	35	22
401-600	21	20	22	26
Üle 600	13	11	15	21
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	34	25	28
Üle keskmise	17	17	18	17
Suur	15	14	16	17

Tabel 6. Sirbi lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	38	18	12
Küllaltki oluline	52	51	58	50
Väga oluline	16	10	24	38
Kultuuritarbimise mitmekülgsus: vähene	33	39	18	11
Üle keskmise	29	26	36	35
Suur	11	6	21	33
Kirjandushuvi: vähene	29	35	14	9
Üle keskmise	17	14	22	29
Suur	15	11	24	34
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	32	15	9
Üle keskmise	33	31	42	35
Suur	16	10	23	43
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	80	67	44
Mõõdukas või suur	9	5	12	31
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	16	11	6
20-100	35	38	32	21
100-300	22	22	19	26
300-1000	22	19	26	28
Üle tuhande raamatu	8	5	12	19
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	36	17	15
Väga harva	32	33	35	25
Mõnikord	31	28	39	42
Sageli, regulaarselt	6	4	9	18
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	20	11	7
1-2 raamatut	27	29	22	16
3-5 raamatut	20	20	21	16
6-10 raamatut	14	13	17	18
Üle 10 raamatu	22	18	28	42

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Loeb ilukirjandust: üldse mitte	16	21	10	6
Väga harva	26	27	24	13
Mõnikord	34	33	34	37
Sageli, regulaarselt	24	19	32	45
Loeb töö- ja huvialast kirjandust: üldse mitte	25	27	10	12
Väga harva	19	20	18	8
Mõnikord	34	36	39	35
Sageli, regulaarselt	22	17	32	44
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)? – Mitte kordagi	47	54	27	28
1-2 korda	38	37	49	37
3 korda või rohkem	15	10	24	35
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	64	44	41
1-2 korda	31	29	38	35
3 korda või rohkem	10	6	16	24
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	39	20	16
1-2 korda	46	46	45	46
3 korda või rohkem	21	15	35	37
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	71	43	30
1-2 korda	28	23	36	45
3 korda või rohkem	10	6	21	26
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP, Mi jt):				
Ei jälgi üldse	46	51	37	27
Väga harva	20	21	16	16
Mõnikord	19	17	25	23
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	6	16	24
Vaatan alati, kui saan	5	4	5	10
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	82	60	38
Kord kuus või harvemini	12	10	16	19
Mõnel korral kuus	10	6	15	27
Mitu korda nädalas, iga päev	5	3	8	16
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	49	60	71
Kunst, kirjandus, teater	30	22	45	64
Kool, haridus, õppimine	49	46	54	62
Telesaated, filmid	55	58	59	56
Ajalugu, mälestused	30	29	49	48
Teadusuudised, uurimused	28	23	39	46

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Muusika ja muusikaelu	33	29	43	45
Muuseumid	12	7	17	31
Arhitektuur ja disain	15	12	19	30
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riiulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	9	12	28
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	3	11	40
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	6	13	31
Muusika, film, televisioon	10	6	14	27

Tabel 7. Sirbi lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	17	6	3
Üle keskmise	24	22	29	31
Suur	22	19	28	33
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	29	16	14
Üle keskmise	28	26	28	40
Suur	12	8	25	21
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	25	14	12
Üle keskmise	38	36	41	47
Suur	12	9	20	21
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	19	26	20
Üle keskmise	28	28	26	26
Suur	10	10	7	8
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	20	21	25
Üle keskmise	26	27	27	22
Suur	16	16	18	12
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	69	64	67
suur	15	12	21	20
Konsumerism: vähene	26	29	16	16
Üle keskmise	15	14	14	18
Suur	14	12	19	22
Keskkonnanahvi ja –teadlikkus: vähene	24	28	13	15
Üle keskmise	27	23	39	34
Suur	17	14	19	32

Tabel 8. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Sirbi lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Ei loe Sirpi	Loeb Sirpi harva	Loeb Sirpi mõnikord või pidevalt
Looming: ei loe	72	83	52	24
Loeb harva	18	13	30	34
Mõnikord või pidevalt	11	4	19	42
Vikerkaar: ei loe	78	87	62	41
Loeb harva	14	10	26	28
Mõnikord või pidevalt	8	3	11	31
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	81	52	33
Loeb harva	18	14	30	27
Mõnikord või pidevalt	11	5	18	40
Kunst.ee: ei loe	89	94	84	63
Loeb harva	7	4	12	21
Mõnikord või pidevalt	4	2	4	15
Maja: ei loe	84	89	75	67
Loeb harva	9	7	14	11
Mõnikord või pidevalt	4	11	21	7
Akadeemia: ei loe	81	90	68	43
Loeb harva	12	7	22	28
Mõnikord või pidevalt	7	3	10	29

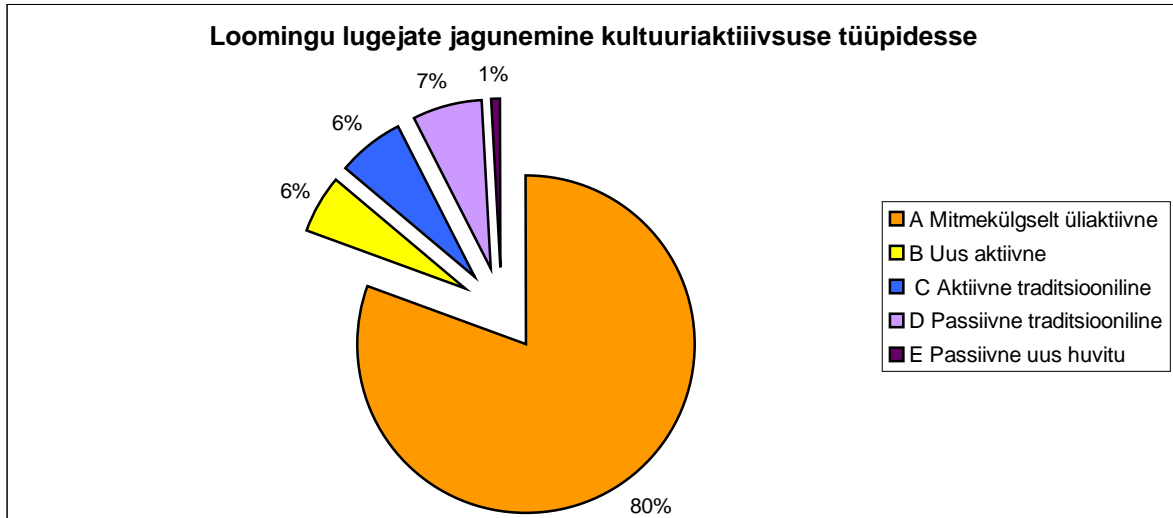
Loomingu lugejaskond

Loomingu regulaarset lugemist märkis 1,3% küsitletutest, mõnikord lugemist 9,1% ja väga harva lugemist 17,5%. Kokku on Loomingu mõjusfääris 28% eestlastest (ligikaudu 190 000 inimest), kellest valdav osa loeb küll ajakirja väga harva.

Pooled Loomingu pidevalt või mõnikord lugejatest (49%) on kõrgharidusega, kaks kolmandikku naised (65%). Noori on lugejaskonnas oluliselt vähem kui eestlaste hulgas keskmiselt, 60% lugejatest on vanuses üle 45 aasta, veerand pensionieas. Tallinlasi ja tartlasi on Loomingu lugejate seas 45%, rohkem kui enamuse teiste kultuuriväljaannete lugejaskonnas.

Võime öelda, et Looming oli, on ja jääb Eesti tunnustatuimaks kirjandusajakirjaks, mille tulevik on kokku lõimitud kirjandushuvi saatusega. Loomingu lugejaskonnas on monopolne seisund üliaktiivsel, mitmekülgsel ja tugevate humanitaarsete huvidega A-tüübil (80%) (vt joonis 18). Ehkki selle nõ klassikalise kirjandushvilise monopolne positsioon kultuuripublikus hakkab põlvkondade vahetudes samm-sammult vähenema, on tal siiski järelkasvu ka noorimates vanusrühmades, kelle platvormi väljendab noorte autorite kirjandusajakiri Värske Rõhk.

Joonis 18. Loomingu lugejate jagunemine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Loomingu lugejaskonna sotsiaalset taustast saab lugeja detailse pildi järgnevatest tabelitest.

Tabel 9. Loomingu lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	49	42	35
Naisi	54	51	58	65
Vanus:				
15-29	30	34	17	20
30-44	26	27	27	20
45-64	29	26	37	36
65-79	15	13	20	24
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	27	15	9
Keskharidus	52	55	47	43
Kõrgharidus	25	19	38	49
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	18	9	8
Kesk-madalkiht	19	19	17	20
Keskkiht	28	27	32	28
Kesk-kõrgkiht	23	22	26	25
Kõrgkiht	15	13	16	20
Elukoht:				
Tallinn	21	18	27	28
Tartu, Pärnu	12	11	12	17
Teised linnad	21	22	20	16
Maapiirkond	45	47	40	39

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sissetulek pere liikme kohta koos:				
Kuni 160 eurot	19	21	12	11
161-250	17	19	12	14
251-400	29	27	33	35
401-600	21	19	27	22
Üle 600	13	12	14	17
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	33	28	32
Üle keskmise	17	17	15	22
Suur	15	14	17	16

Tabel 10. Loomingu lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	40	15	7
Küllaltki oluline	52	50	62	49
Väga oluline	16	10	23	44
Kirjandushuvi: vähene	29	37	11	3
Üle keskmise	17	13	28	29
Suur	15	9	23	45
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	34	8	5
Üle keskmise	33	29	50	29
Suur	16	9	22	50
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	81	58	51
Mõõdukas või suur	9	5	12	31
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	18	4	2
20-100	35	39	28	21
100-300	22	21	29	17
300-1000	22	18	30	29
Üle tuhande raamatu	8	4	9	30
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	39	12	8
Väga harva	32	33	39	20
Mõnikord	31	25	42	51
Sageli, regulaarselt	6	3	8	22
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	24	1	2
1-2 raamatut	27	29	27	8
3-5 raamatut	20	18	26	19
6-10 raamatut	14	12	17	18
Üle 10 raamatu	22	16	29	53

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	55	26	22
1-2 korda	38	35	51	39
3 korda või rohkem	15	10	23	39
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	67	39	33
1-2 korda	31	26	45	42
3 korda või rohkem	10	7	15	25
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	40	18	16
1-2 korda	46	45	50	44
3 korda või rohkem	21	13	22	28
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	73	38	26
1-2 korda	28	22	38	47
3 korda või rohkem	10	5	24	28
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP, Mi jt):				
Ei jälgi üldse	46	54	30	22
Väga harva	20	21	21	15
Mõnikord	19	16	28	24
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	6	16	26
Vaatan alati, kui saan	5	3	5	13
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	82	55	42
Kord kuus või harvemini	12	9	18	16
Mõnel korral kuus	10	5	20	22
Mitu korda nädalas, iga päev	5	2	5	20
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Kunst, kirjandus, teater	30	20	46	71
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	48	63	71
Kool, haridus, õppimine	49	45	53	65
Telesaated, filmid	58	59	56	55
Ajalugu, mälestused	34	27	50	54
Teadusuudised, uurimused	28	23	39	50
Muusika ja muusikaelu	33	30	42	44
Muuseumid	12	7	17	37
Arhitektuur ja disain	15	10	26	31

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	8	18	27
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	3	14	39
Kujutatav kunst, arhitektuur, disain	10	6	21	23
Muusika, film, televisioon	10	8	13	16

Tabel 11. Loomingu lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	17	5	6
Üle keskmise	24	23	25	25
Suur	22	16	32	42
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	31	11	11
Üle keskmise	28	25	33	44
Suur	12	7	23	27
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	26	10	7
Üle keskmise	38	35	42	52
Suur	12	8	21	23
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	21	22	23
Üle keskmise	28	27	28	30
Suur	10	10	10	6
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	20	21	26
Üle keskmise	26	27	27	22
Suur	16	17	15	8
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	35	33	24
Üle keskmise	21	20	25	24
Suur	10	9	10	13
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	70	64	67
suur	15	12	20	22
Konsumerism: vähene	26	31	12	16
Üle keskmise	15	13	17	20
Suur	14	11	20	24
Keskkonnanahvi ja -teadlikkus: vähene	24	30	10	8
Üle keskmise	27	22	38	43
Suur	17	13	25	29

Tabel 12. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Loomingu lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Ei loe Loomingut	Loeb Loomingut harva	Loeb Loomingut mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	86	53	28
Loeb harva	14	10	24	25
Mõnikord või pidevalt	12	4	23	47
Vikerkaar: ei loe	78	96	42	19
Loeb harva	14	3	48	33
Mõnikord või pidevalt	8	1	10	49
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	88	30	22
Loeb harva	18	8	50	27
Mõnikord või pidevalt	11	3	20	51
Kunst.ee: ei loe	89	98	71	55
Loeb harva	7	1	20	27
Mõnikord või pidevalt	4	1	9	19
Maja: ei loe	84	92	64	65
Loeb harva	9	5	23	12
Mõnikord või pidevalt	7	3	13	24
Akadeemia: ei loe	81	96	49	31
Loeb harva	12	3	43	22
Mõnikord või pidevalt	7	1	8	47

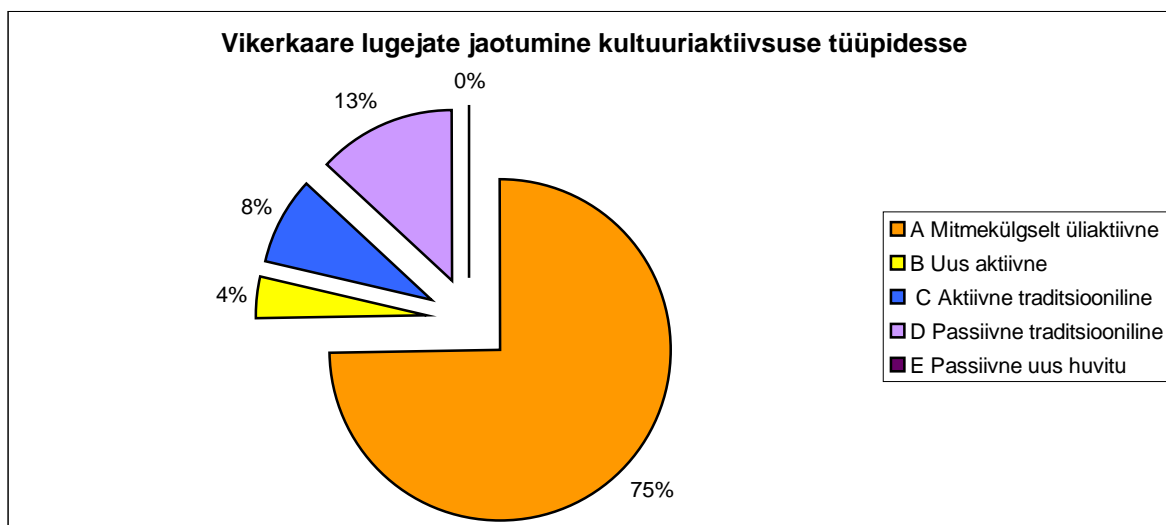
Vikerkaare lugejaskond

Vikerkaare regulaarset lugemist märkis 0,9% küsitletutest, mõnikord lugemist 6,4% ja väga harva lugemist 14,2%. Kokku on Vikerkaare mõjusfääris 22% eestlastest (ligikaudu 150 000 inimest), kellest ligikaudu kaks kolmandikku loeb küll ajakirja väga harva.

Pidevalt või mõnikord lugejate hulgas on ligemale kaks kolmandikku (64%) naisi. Arvestades ajakirja sisulist kaalu ja avatust kaasaja uusimatele mõttesuundadele, on lugejate hulgas üllatuslikult vähe noori: vaid 13% lugejatest on vanuses 15-29, peaaegu kaks kolmandikku on vanemas keskeas või pensionieas.

Vaatleme, milline on Vikerkaare lugejate koosseis kultuuriaktiivsuse tüüpide esindatuselt.

Joonis 19. Vikerkaare lugejate jaotumine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Näeme, et ka Vikerkaare lugejate seas domineerib 75% ulatuses mitmekülgset aktiivne A-tüüp, mis oli määrav ka teistes kultuuriväljaannete puhul. Noorte väike esindatus peegeldub ka B-tüübi väga väikeses osakaalus (4%). Samas on Vikerkaale lugejate hulgas üllatavalt suur vanemaealise suhteliselt passiivse ajaloo huvilise ja alahoidliku D-tüübi esindatus (13%). Arvestades Vikerkaare materjalide sisukust, oleks selle ajakirja mõju suurendamiseks ning kestlikkuse tagamiseks vajalikud sihipärased pingutused Vikerkaare loetavuse suurendamiseks gümnaasistide ja üliõpilaste seas.

Tabel 13. Vikerkaare lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	48	45	36
Naisi	54	52	55	64
Vanus:				
15-29	30	34	15	13
30-44	26	27	24	22
45-64	29	25	40	41
65-79	15	14	21	24
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	26	14	9
Keskharidus	52	53	50	48
Kõrgharidus	25	21	37	43
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	15	17	13
Kesk-madalkiht	19	17	9	9
Keskkiht	28	27	36	24
Kesk-kõrgkiht	23	23	24	22
Kõrgkiht	15	14	16	19

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Elukoht:				
Tallinn	21	19	27	27
Tartu, Pärnu	12	11	15	13
Teised linnad	21	21	18	21
Maapiirkond	45	47	39	38
Sissetulek pere liikme kohta kuus:				
Kuni 160 eurot	19	21	10	13
161-250	17	18	12	17
251-400	29	27	33	40
401-600	21	19	29	20
Üle 600	13	13	13	11
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	32	29	40
Üle keskmise	17	17	20	16
Suur	15	15	17	13

Tabel 14. Vikerkaare lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	38	16	7
Küllaltki oluline	52	51	56	50
Väga oluline	16	11	27	43
Kirjandushuvi: vähene	29	34	10	1
Üle keskmise	17	15	22	29
Suur	15	11	27	41
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	32	13	3
Üle keskmise	33	32	38	34
Suur	16	10	29	45
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	79	62	51
Mõõdukas või suur	9	6	15	28
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	17	2	5
20-100	35	38	30	18
100-300	22	21	28	22
300-1000	22	19	28	35
Üle tuhande raamatu	8	6	12	21
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	36	13	8
Väga harva	32	33	30	28
Mõnikord	31	26	48	44
Sageli, regulaarselt	6	4	9	20

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	22	4	0
1-2 raamatut	27	28	25	14
3-5 raamatut	20	18	30	12
6-10 raamatut	14	13	15	20
Üle 10 raamatu	22	18	26	54
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	52	30	29
1-2 korda	38	37	45	37
3 korda või rohkem	15	11	25	33
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	64	43	36
1-2 korda	31	28	42	39
3 korda või rohkem	10	8	14	25
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	38	20	13
1-2 korda	46	45	51	48
3 korda või rohkem	21	17	30	38
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	70	42	24
1-2 korda	28	24	37	48
3 korda või rohkem	10	6	21	28
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP, Mi jt):				
Ei jälgi üldse	46	52	28	22
Väga harva	20	20	21	16
Mõnikord	19	17	26	29
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	7	18	24
Vaatan alati, kui saan	5	3	8	9
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	80	54	41
Kord kuus või harvemini	12	10	17	16
Mõnel korral kuus	10	6	22	22
Mitu korda nädalas, iga päev	5	3	7	19
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	50	63	66
Kunst, kirjandus, teater	30	24	48	60
Kool, haridus, õppimine	49	46	59	58
Ajalugu, mälestused	34	29	49	54
Telesaated, filmid	58	59	56	53
Teadusuudised, uurimused	28	25	41	42
Muusika ja muusikaelu	33	31	40	38

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Muuseumid	12	8	20	32
Arhitektuur ja disain	15	11	29	29
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	9	12	34
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	7	15	43
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	7	18	30
Muusika, film, televisioon	10	8	15	16

Tabel 15. Vikerkaare lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	16	2	6
Üle keskmise	24	24	23	25
Suur	22	18	33	37
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	29	15	1
Üle keskmise	28	26	30	53
Suur	12	9	25	26
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	25	11	6
Üle keskmise	38	36	39	50
Suur	12	8	23	21
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	19	26	26
Üle keskmise	28	28	26	29
Suur	10	9	13	6
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	20	22	30
Üle keskmise	26	26	29	20
Suur	16	16	19	8
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	33	34	29
Üle keskmise	21	20	25	22
Suur	10	9	12	13
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	68	71	69
suur	15	14	16	22
Konsumerism: vähene	26	29	17	13
Üle keskmise	15	14	14	18
Suur	14	13	18	25
Keskonnahuvi ja –teadlikkus: vähene	24	29	11	5
Üle keskmise	27	22	41	49
Suur	17	15	24	24

Tabel 16. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Vikerkaare lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

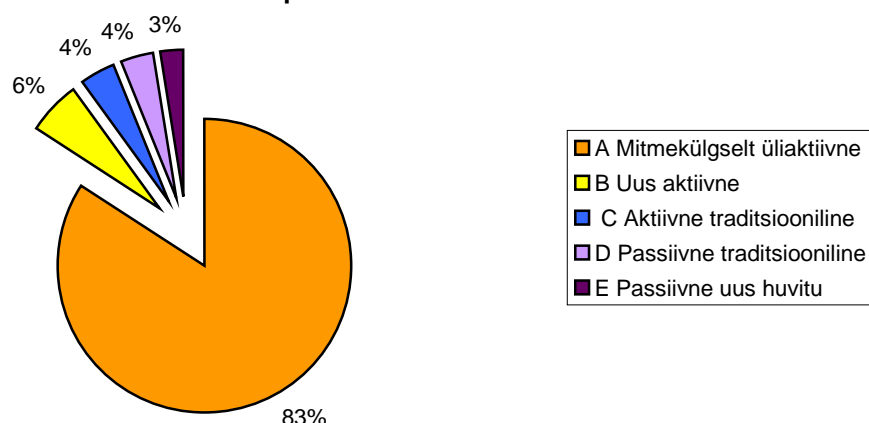
	Kõik vastajad	Ei loe Vikerkaart	Loeb Vikerkaart harva	Loeb Vikerkaart mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	82	51	29
Loeb harva	14	11	26	22
Mõnikord või pidevalt	12	6	23	49
Looming: ei loe	78	88	17	9
Loeb harva	14	9	59	24
Mõnikord või pidevalt	8	2	24	67
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	87	16	19
Loeb harva	18	9	61	25
Mõnikord või pidevalt	11	5	23	56
Kunst.ee: ei loe	89	97	68	51
Loeb harva	7	2	24	26
Mõnikord või pidevalt	4	1	8	23
Maja: ei loe	84	91	61	57
Loeb harva	9	6	22	15
Mõnikord või pidevalt	7	3	17	28
Akadeemia: ei loe	81	93	42	36
Loeb harva	12	5	45	17
Mõnikord või pidevalt	7	2	13	47

Akadeemia lugejaskond

Akadeemia regulaarset lugemist märkis 0,5% küsitletutest, mõnikord lugemist 6,8% ja väga harva lugemist 11,9%. Kokku on Akadeemia mõjusfääris 19% eestlastest (ligikaudu 130 000 inimest), kellest valdav osa loeb küll ajakirja väga harva.

Akadeemia pidevate või mõnikord lugejate hulgas on üle poole (56%) kõrgharidusega, kõige rohkem teiste kultuuriväljaannetega võrreldes. Mehi ja naisi on võrdselt, erinevalt paljudest teistest kultuuriväljaannetest, mille puhul naisi on oluliselt rohkem. Teistega võrreldes kõige rohkem on tallinnlasi ja tartlasi (kokku kaks kolmandikku lugejatest). Akadeemia on lugejaskonna poolest kõige elitaarsem, enesehinnangulise kihtikuuluvuse poolest määratlevad pooled Akadeemia lugejatest ennast keskmisest kõrgemale. Akadeemia lugejaskonnas on kultuuriaktiivsuse tüübid esindatud väga sarnaselt Loominguga, ainuvaldav on mitmekülselt aktiivne kultuurihuviline A-tüüp (83%).

Joonis 20. Akadeemia lugejate jaotumine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Tabel 17. Akadeemia lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	46	50	50
Naisi	54	54	50	50
Vanus:				
15-29	30	31	25	30
30-44	26	27	25	20
45-64	29	28	38	28
65-79	15	15	17	22
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	26	13	5
Keskharidus	52	54	46	39
Kõrgharidus	25	20	41	56
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	17	7	4
Kesk-madalkiht	19	20	13	18
Keskkiht	28	27	34	28
Kesk-kõrgkiht	23	22	29	25
Kõrgkiht	15	13	17	26
Elukoht:				
Tallinn	21	18	28	35
Tartu, Pärnu	12	11	11	21
Teised linnad	21	21	24	16
Maapiirkond	45	48	36	28
Sissetulek pere liikme kohta kuus:				
Kuni 160 eurot	19	20	11	17
161-250	17	18	15	14
251-400	29	29	26	30
401-600	21	19	33	19
Üle 600	13	13	12	19

Tabel 18. Akadeemia lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	37	16	6
Küllaltki oluline	52	52	56	50
Väga oluline	16	11	27	45
Kirjandushuvi: vähene	29	33	13	3
Üle keskmise	17	15	26	28
Suur	15	12	21	45
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	31	8	10
Üle keskmise	33	31	42	36
Suur	16	12	25	40
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	79	62	43
Mõõdukas või suur	9	7	13	31
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	17	4	2
20-100	35	38	28	19
100-300	22	21	27	21
300-1000	22	19	30	28
Üle tuhande raamatu	8	5	12	29
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	35	14	4
Väga harva	32	33	33	22
Mõnikord	31	28	40	51
Sageli, regulaarselt	6	4	13	23
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	21	2	3
1-2 raamatut	27	28	27	12
3-5 raamatut	20	19	25	17
6-10 raamatut	14	13	17	23
Üle 10 raamatu	22	19	29	45
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	51	30	32
1-2 korda	38	37	47	35
3 korda või rohkem	15	12	23	33
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	37	24	11
1-2 korda	46	46	46	42
3 korda või rohkem	21	17	30	47
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	70	35	23
1-2 korda	28	24	42	43
3 korda või rohkem	10	6	24	34

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	80	51	37
Kord kuus või harvemini	12	10	24	10
Mõnel korral kuus	10	7	17	33
Mitu korda nädalas, iga päev	5	3	8	19
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Kool, haridus, õppimine	49	46	58	68
Kunst, kirjandus, teater	30	25	44	67
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	51	62	63
Ajalugu, mälestused	34	30	47	62
Teadusuudised, uurimused	28	24	41	60
Telesaated, filmid	58	59	53	54
Muusika ja muusikaelu	33	31	40	45
Muuseumid	12	8	18	41
Arhitektuur ja disain	15	12	25	35
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	8	21	39
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	5	17	36
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	8	16	28
Muusika, film, televisioon	10	8	17	15

Tabel 19. Akadeemia lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	16	3	4
Üle keskmise	24	23	28	26
Suur	22	17	35	49
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	28	16	9
Üle keskmise	28	26	34	43
Suur	12	9	26	30
Poliitikahuvi ja aktiivsus: vähene	22	25	10	8
Üle keskmise	38	36	38	53
Suur	12	9	22	19
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	20	25	22
Üle keskmise	28	27	30	29
Suur	10	10	8	7
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	20	25	27
Üle keskmise	26	26	28	21
Suur	16	17	15	6

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	34	32	25
Üle keskmise	21	21	24	24
Suur	10	8	14	18
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	69	65	63
suur	15	13	21	28
Konsumerism: vähene	26	29	16	11
Üle keskmise	15	14	20	15
Suur	14	12	22	27
Keskonnahuvi ja –teadlikkus: vähene	24	27	11	11
Üle keskmise	27	24	43	32
Suur	17	15	22	33

Tabel 20. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Akadeemia lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

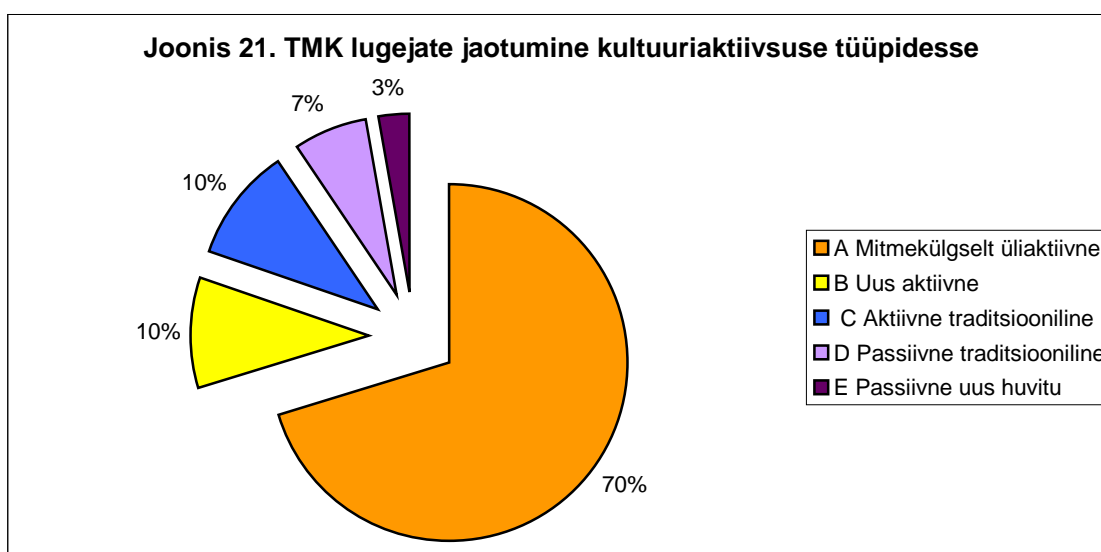
	Kõik vastajad	Ei loe Akadeemiat	Loeb Akadeemiat harva	Loeb Akadeemiat mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	82	45	33
Loeb harva	14	12	27	20
Mõnikord või pidevalt	12	6	28	47
Vikerkaar: ei loe	78	89	34	25
Loeb harva	14	7	55	26
Mõnikord või pidevalt	8	3	11	50
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	81	30	24
Loeb harva	18	13	44	31
Mõnikord või pidevalt	11	6	26	45
Kunst.ee: ei loe	89	95	70	58
Loeb harva	7	4	23	19
Mõnikord või pidevalt	4	1	8	24
Maja: ei loe	84	90	62	62
Loeb harva	9	6	24	13
Mõnikord või pidevalt	7	4	14	25
Looming: ei loe	72	85	16	11
Loeb harva	18	11	64	21
Mõnikord või pidevalt	10	4	20	68

Teater. Muusika. Kino lugejaskond

Teater. Muusika. Kino (TMK) regulaarset lugemist märkis 1,3% küsitletutest, mõnikord lugemist 10,1% ja väga harva lugemist 17,5%. Kokku on TMK mõjusfääris 29% eestlastest (ligikaudu 195 000 inimest), kellest valdav osa loeb küll ajakirja väga harva.

Naisi on TMK pidevate või mõnikord lugejate seas 71%, kõige rohkem teiste kultuuriväljaannetega võrreldes. Lugejaskonna koosseisu muud iseloomustajad on sarnased enamuse teiste kultuuriväljaannetega – oluliselt rohkem kõrgharidusega inimesi ja tallinlasi, vähem noori.

Kultuuriaktiivsuse tüübid on TMK lugejaskonnas esindatud järgmiselt:

Näeme, et ülekaaluka A-tüübi kõrval on siin mõnevõrra sarnaselt Sirbiga rohkem esindatud ka teised tüübid (B ja C).

Tabel 21. Teater. Muusika. Kino lugejaskonna sotsiaal-demograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	51	40	29
Naisi	54	49	60	71
Vanus:				
15-29	30	38	22	23
30-44	26	26	26	26
45-64	29	26	35	34
65-79	15	15	16	16
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	26	15	15
Keskharidus	52	53	53	42
Kõrgharidus	25	21	33	43

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	18	7	12
Kesk-madalkiht	19	19	20	18
Keskkiht	28	28	31	25
Kesk-kõrgkiht	23	22	25	24
Kõrgkiht	15	13	17	22
Elukoht:				
Tallinn	21	18	25	31
Tartu, Pärnu	12	12	14	12
Teised linnad	21	21	18	21
Maapiirkond	45	47	42	34
Sissetulek pere liikme kohta koos:				
Kuni 160 eurot	19	20	15	16
161-250	17	19	13	13
251-400	29	27	34	31
401-600	21	20	22	25
Üle 600	13	13	13	14
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	32	34	28
Üle keskmise	17	16	18	21
Suur	15	14	18	16

Tabel 22. Teater. Muusika. Kino lugejaskonna kultuurihuvid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	41	15	4
Küllaltki oluline	52	49	61	55
Väga oluline	16	10	23	41
Kirjandushuvi: vähene	29	38	9	5
Üle keskmise	17	13	29	24
Suur	15	9	24	21
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	34	9	9
Üle keskmise	33	30	42	38
Suur	16	9	24	40
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	80	64	54
Mõõdukas või suur	9	6	14	23

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	19	3	3
20-100	35	37	34	25
100-300	22	21	26	23
300-1000	22	17	30	32
Üle tuhande raamatu	8	5	9	17
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	38	12	11
Väga harva	32	33	34	26
Mõnikord	31	25	47	45
Sageli, regulaarselt	6	4	8	18
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	23	4	3
1-2 raamatut	27	29	23	17
3-5 raamatut	20	18	27	16
6-10 raamatut	14	12	18	23
Üle 10 raamatu	22	18	29	41
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	55	31	21
1-2 korda	38	36	45	39
3 korda või rohkem	15	9	23	41
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	67	41	32
1-2 korda	31	27	45	37
3 korda või rohkem	10	6	13	30
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	41	17	16
1-2 korda	46	46	51	39
3 korda või rohkem	21	14	32	45
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	72	44	31
1-2 korda	28	23	38	41
3 korda või rohkem	10	5	17	27
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP, Mi jt):				
Ei jälgi üldse	46	53	32	26
Väga harva	20	20	22	20
Mõnikord	19	17	24	26
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	6	17	20
Vaatan alati, kui saan	5	4	5	8

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	82	57	48
Kord kuus või harvemini	12	9	18	19
Mõnel korral kuus	10	6	18	19
Mitu korda nädalas, iga päev	5	3	6	13
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Kunst, kirjandus, teater	30	20	45	73
Telesaated, filmid	58	57	56	69
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	48	63	68
Muusika ja muusikaelu	33	27	41	61
Kool, haridus, õppimine	49	43	65	59
Ajalugu, mälestused	34	28	48	48
Teadusuudised, uurimused	28	25	36	39
Arhitektuur ja disain	15	10	24	34
Muuseumid	12	7	18	33
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	9	12	28
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	3	11	40
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	6	13	31
Muusika, film, televisioon	10	6	14	27

Tabel 23. Teater. Muusika. Kino lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	17	6	5
Üle keskmise	24	23	25	28
Suur	22	17	32	33
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	31	14	8
Üle keskmise	28	25	34	34
Suur	12	8	22	23
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	25	16	9
Üle keskmise	38	36	42	46
Suur	12	9	18	18
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	20	21	26
Üle keskmise	28	28	28	27
Suur	10	10	12	6
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	20	20	27
Üle keskmise	26	26	34	16
Suur	16	17	13	14

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	34	32	28
Üle keskmise	21	20	27	20
Suur	10	9	11	16
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	71	65	59
suur	15	12	23	21
Konsumerism: vähene	26	32	13	9
Üle keskmise	15	14	16	18
Suur	14	11	18	28
Keskonnahuvi ja -teadlikkus: vähene	24	31	10	8
Üle keskmise	27	22	41	36
Suur	17	14	21	31

Tabel 24. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Teater. Muusika. Kino lugejaskonnas (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Ei loe TMKd	Loeb TMKd harva	Loeb TMKd mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	84	58	35
Loeb harva	14	11	24	23
Mõnikord või pidevalt	12	6	18	42
Vikerkaar: ei loe	78	95	39	32
Loeb harva	14	3	50	30
Mõnikord või pidevalt	8	2	11	38
Looming: ei loe	71	89	34	20
Loeb harva	18	7	50	32
Mõnikord või pidevalt	11	3	16	48
Kunst.ee: ei loe	89	98	73	58
Loeb harva	7	2	22	18
Mõnikord või pidevalt	4	1	4	24
Maja: ei loe	84	93	61	64
Loeb harva	9	4	27	12
Mõnikord või pidevalt	7	3	11	25
Akadeemia: ei loe	81	93	58	44
Loeb harva	12	5	29	27
Mõnikord või pidevalt	7	2	12	29

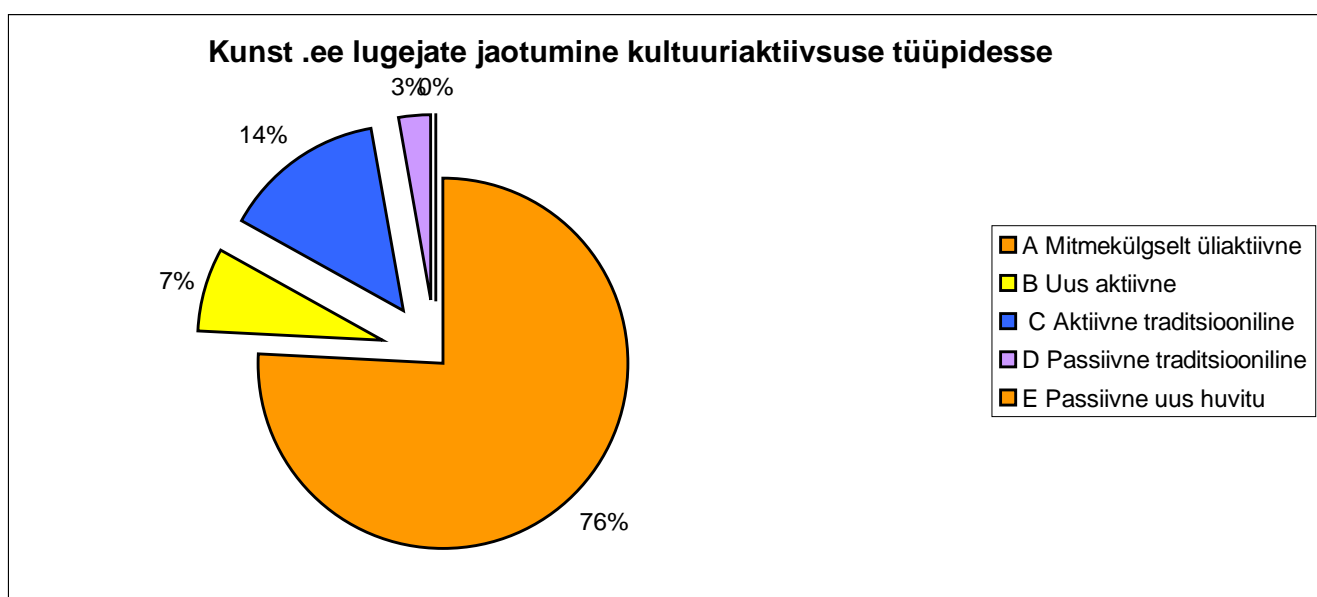
Kunst.ee lugejaskond

Kunst.ee regulaarset lugemist märkis 0,8% küsitletutest, mõnikord lugemist 3,2% ja väga harva lugemist 7,4%. Kokku on Kunst.ee mõjusfääris 11% eestlastest (ligikaudu 75 000 inimest), kellest valdav osa loeb küll ajakirja väga harva.

Kunst.ee pidevate või mõnikord lugejate hulgas on kaks kolmandikku naisi (66%). Mõnevõrra üllatuslikult on nende seas suhteliselt palju noori, 15-29 aastaste osakaal (33%) on kõige suurem teiste vaatlusaluste kultuuriväljaannetega võrreldes.

Kultuuriaktiivsuse tüüpidest on ootuspäraselt kõige rohkem esindatud mitmekülgsede kultuurihuvidega A-tüüp, kuid selle kõrval tõuseb esile kodu- ja perekeskse C-tüübi suhteliselt suur segment (14%)

Joonis 22. Kunst.ee lugejaskonna jaotumine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Tabel 25. Kunst.ee lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhu-lugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	47	44	34
Naisi	54	53	56	66
Vanus:				
15-29	30	31	21	33
30-44	26	26	30	22
45-64	29	29	33	26
65-79	15	15	14	19
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	23	15	19
Keskharidus	52	53	49	40
Kõrgharidus	25	24	35	41

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	16	4	14
Kesk-madalkiht	19	19	22	16
Keskkiht	28	28	23	36
Kesk-kõrgkiht	23	22	33	22
Kõrgkiht	15	14	17	12
Elukoht:				
Tallinn	21	20	27	30
Tartu, Pärnu	12	12	10	9
Teised linnad	21	21	18	24
Maapiirkond	45	46	42	37
Sissetulek pereliikme kohta koos:				
Kuni 160 eurot	19	19	19	19
161-250	17	17	16	16
251-400	29	29	31	24
401-600	21	21	20	17
Üle 600	13	13	13	22
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	32	31	37
Üle keskmise	17	17	18	27
Suur	15	15	17	12

Tabel 26. Kunst.ee lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	35	12	8
Küllaltki oluline	52	52	52	59
Väga oluline	16	13	35	34
Kirjandushuvi: vähene	29	31	11	2
Üle keskmise	17	16	30	21
Suur	15	14	27	33
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	28	17	5
Üle keskmise	33	33	31	34
Suur	16	13	27	44
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	76	62	43
Mõõdukas või suur	9	8	17	29
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	15	7	2
20-100	35	36	30	29
100-300	22	22	21	31
300-1000	22	18	25	21
Üle tuhande raamatu	8	6	15	16

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	33	13	5
Väga harva	32	33	27	26
Mõnikord	31	29	46	47
Sageli, regulaarselt	6	5	14	22
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	22	0	0
1-2 raamatut	27	27	27	15
3-5 raamatut	20	19	20	28
6-10 raamatut	14	13	16	26
Üle 10 raamatu	22	21	37	30
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	49	30	24
1-2 korda	38	38	47	39
3 korda või rohkem	15	13	23	37
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	62	35	35
1-2 korda	31	31	38	38
3 korda või rohkem	10	8	26	24
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	36	18	16
1-2 korda	46	46	49	38
3 korda või rohkem	21	15	18	29
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	67	22	25
1-2 korda	28	26	55	29
3 korda või rohkem	10	8	25	46
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP, Mi jt):				
Ei jälgi üldse	46	48	38	30
Väga harva	20	21	15	19
Mõnikord	19	19	21	24
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	9	17	23
Vaatan alati, kui saan	5	4	10	5
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	77	46	48
Kord kuus või harvemini	12	11	14	16
Mõnel korral kuus	10	8	28	22
Mitu korda nädalas, iga päev	5	4	10	14
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Kunst, kirjandus, teater	30	27	50	71
Muusika ja muusikaelu	33	31	46	50

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Arhitektuur ja disain	15	12	37	43
Kool, haridus, õppimine	49	47	69	58
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	52	64	61
Telesaated, filmid	58	58	50	58
Muuseumid	12	9	26	37
Teadusuudised, uurimused	28	27	45	36
Ajalugu, mälestused	34	31	51	52
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	10	22	29
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	7	23	29
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	8	21	49
Muusika, film, televisioon	10	8	21	14

Tabel 27. Kunst.ee lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	15	0	0
Üle keskmise	24	23	27	32
Suur	22	10	34	38
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	28	8	5
Üle keskmise	28	27	43	38
Suur	12	11	26	24
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	22	14	17
Üle keskmise	38	37	43	46
Suur	12	11	22	12
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	20	23	37
Üle keskmise	28	28	32	23
Suur	10	10	8	7
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	19	27	35
Üle keskmise	26	27	25	15
Suur	16	16	18	7
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	33	35	19
Üle keskmise	21	22	16	18
Suur	10	9	12	21
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	69	60	57
suur	15	14	29	21
Konsumerism: vähene	26	29	7	3
Üle keskmise	15	14	18	17
Suur	14	13	19	41
Keskkonnahuvi ja -teadlikkus: vähene	24	26	11	0
Üle keskmise	27	25	46	31
Suur	17	15	25	45

Tabel 28. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Kunst.ee lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

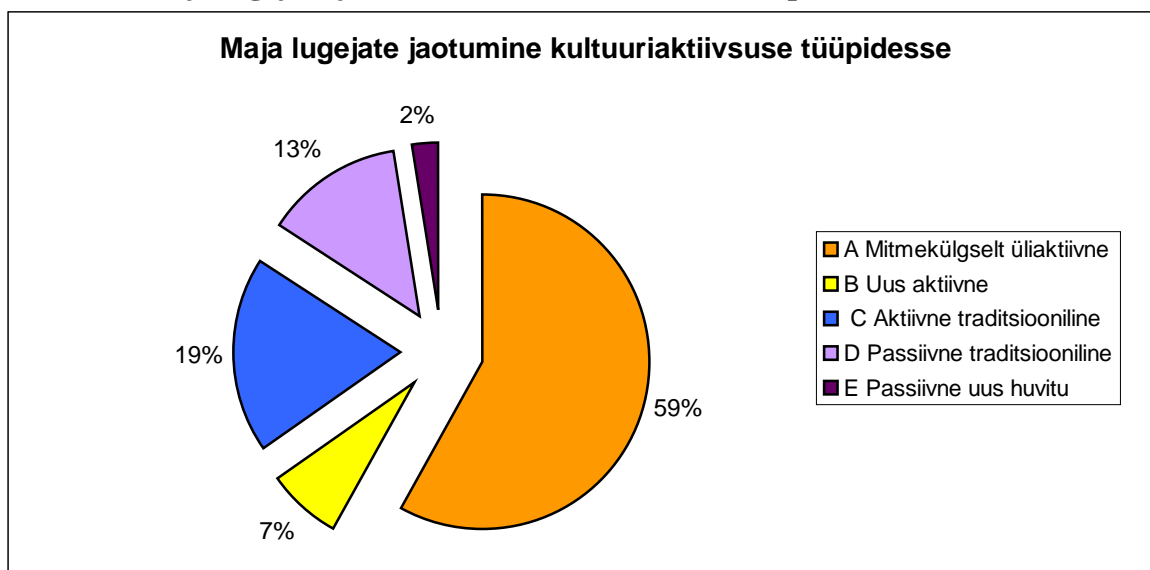
	Kõik vastajad	Ei loe Kunst.ee-d	Loeb Kunst.ee-d harva	Loeb Kunst.ee-d mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	78	42	38
Loeb harva	14	14	23	15
Mõnikord või pidevalt	12	8	35	48
Vikerkaar: ei loe	78	85	23	26
Loeb harva	14	11	49	29
Mõnikord või pidevalt	8	4	28	45
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	78	18	10
Loeb harva	18	15	55	19
Mõnikord või pidevalt	11	7	27	71
Looming: ei loe	72	79	13	9
Loeb harva	18	14	48	40
Mõnikord või pidevalt	10	6	38	50
Maja: ei loe	84	91	40	28
Loeb harva	9	6	38	15
Mõnikord või pidevalt	7	3	22	57
Akadeemia: ei loe	81	86	45	32
Loeb harva	12	9	37	23
Mõnikord või pidevalt	7	5	19	45

Maja lugejaskond

Maja regulaarset lugemist märkis 1,1% küsitletutest, mõnikord lugemist 6% ja väga harva lugemist 8,9%. Kokku on Maja mõjusfääris 16% eestlastest (ligikaudu 110 000 inimest), kellest valdav osa loeb küll ajakirja väga harva. Maja pidevate või mõnikord lugejate hulgas on erinevalt kõigist teistest kultuuriväljaannetest mehed ülekaalus (56%, naised 44%). Sarnaselt teistele kultuuriväljaannetele on lugejaskonnas palju kõrgharidusega inimesi ja tallinlasi, suhteliselt vähe noori.

Kultuuriaktiivsuse tüüpidesse jaotumise järgi on Maja lugejaskond veidi mitmekesisem, A-tüübi ülekaal on siin väiksem (59%), selle kõrval on suhteliselt olulisemal praktilised kodukesksed tüübid: noorem ja naiselikum C-tüüp (19%) ning mehelikum ja vanem D-tüüp (13%) (vt joonis 23).

Joonis 23. Maja lugejate jaotumine kultuuriaktiivsuse tüüpidesse

Tabel 29. Maja lugejaskonna sotsiaaldemograafiline koosseis

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sugu:				
Mehi	46	46	44	56
Naisi	54	54	56	44
Vanus:				
15-29	30	32	19	21
30-44	26	26	29	28
45-64	29	26	41	37
65-79	15	17	11	14
Haridus:				
Alla keskhariduse	23	24	18	13
Keskharidus	52	52	53	46
Kõrgharidus	25	24	28	41
Sotsiaalne kiht:				
Madalkiht	15	16	7	13
Kesk-madalkiht	19	19	22	22
Keskkiht	28	28	25	33
Kesk-kõrgkiht	23	23	29	20
Kõrgkiht	15	15	16	12
Elukoht:				
Tallinn	21	20	26	29
Tartu, Pärnu	12	13	9	8
Teised linnad	21	20	26	20
Maapiirkond	45	46	38	43

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Sissetulek pereliikme kohta kuus:				
Kuni 160 eurot	19	20	12	15
161-250	17	16	23	20
251-400	29	30	29	22
401-600	21	21	21	23
Üle 600	13	13	13	18
Rahaline jõukus (raha jätkumine):				
Vähene	32	33	29	28
Üle keskmise	17	17	14	21
Suur	15	14	18	17

Tabel 30. Maja lugejaskonna kultuurihuvid (% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kas kultuur üldiselt on Teie elus tähtis?				
Ebaoluline	33	35	23	17
Küllaltki oluline	52	50	62	59
Väga oluline	16	15	15	23
Kirjandushuvi: vähene	29	31	20	10
Üle keskmise	17	16	28	27
Suur	15	15	9	25
Eesti kirjanduse lugemise ulatus: vähene	27	31	16	15
Üle keskmise	33	32	43	27
Suur	16	14	17	31
Nõudlikuma väliskirjanduse lugemise soov: puudub	74	76	71	60
Mõõdukas või suur	9	9	12	18
Kui suur on Teie kodune raamatukogu?				
Alla 20 raamatu	14	16	2	4
20-100	35	35	41	29
100-300	22	21	20	32
300-1000	22	21	26	24
Üle tuhande raamatu	8	7	10	11
Kui sageli Te ostate raamatuid?				
Praktiliselt ei osta	31	34	11	7
Väga harva	32	32	38	29
Mõnikord	31	28	48	45
Sageli, regulaarselt	6	5	3	20
Viimase 12 kuu jooksul on lugenud läbi ...				
Mitte ühtki raamatut	17	19	8	5
1-2 raamatut	27	26	31	28
3-5 raamatut	20	16	28	25
6-10 raamatut	14	14	13	14
Üle 10 raamatu	22	22	20	28

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhulugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (sõnalavastused)?				
Mitte kordagi	47	49	37	31
1-2 korda	38	37	47	44
3 korda või rohkem	15	14	16	25
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud teatris (muusika- ja tantsulavastused)?				
Mitte kordagi	59	61	45	44
1-2 korda	31	30	37	34
3 korda või rohkem	10	9	17	20
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kontserditel?				
Mitte kordagi	34	36	20	19
1-2 korda	46	45	52	50
3 korda või rohkem	21	19	28	30
Kuivõrd olete viimase 12 kuu jooksul käinud kunstinäitustel?				
Mitte kordagi	62	66	43	42
1-2 korda	28	26	40	34
3 korda või rohkem	10	8	16	23
Televisiooni kultuurisaadete jälgimine (OP jt):				
Ei jälgi üldse	46	49	32	36
Väga harva	20	20	25	20
Mõnikord	19	19	23	20
Pidevalt, kuigi mitte iga saadet	10	9	10	18
Vaatan alati, kui saan	5	4	10	5
Klassikaraadio kuulamine:				
Ei kuula üldse	73	76	62	54
Kord kuus või harvemini	12	11	10	19
Mõnel korral kuus	10	9	17	15
Mitu korda nädalas, iga päev	5	4	9	11
Huvipakkuvad teemad meedias:				
Kunst, kirjandus, teater	30	28	39	47
Muusika ja muusikaelu	33	33	39	31
Arhitektuur ja disain	15	12	29	37
Kool, haridus, õppimine	49	47	62	55
Arvamused ja arutlused päevasündmustest	53	51	61	71
Telesaated, filmid	58	59	50	56
Muuseumid	12	10	20	21
Teadusuudised, uurimused	28	26	39	42
Ajalugu, mälestused	34	31	45	55
Kujutlege, et olete raamatupoes või raamatukogus. Milliselt riulilt otsiksite endale huvipakkuvat raamatut? (seda vaataksin kindlasti)				
Mõttelugu, filosoofia, religioon	11	11	13	14
Kirjandus, teater, kultuurilugu	9	8	9	16
Kujutav kunst, arhitektuur, disain	10	9	11	27

Tabel 31. Maja lugejaskonna üldised huvid ja orientatsioonid
(% lugejarühmast)

	Kõik vastajad	Mitte-lugejad	Juhu-lugejad	Pidevalt või mõnikord lugejad
Orienteeritus tööle ja enesetäiendamisele: vähene	14	15	4	4
Üle keskmise	24	23	23	39
Suur	22	21	27	24
Osalus kodanikuühendustes: vähene	26	27	17	11
Üle keskmise	28	28	28	34
Suur	12	10	25	23
Poliitika huvi ja aktiivsus: vähene	22	22	20	8
Üle keskmise	38	37	41	49
Suur	12	11	13	17
Usaldus riiklike institutsioonide vastu:				
Vähene	21	19	32	30
Üle keskmise	28	28	30	18
Suur	10	10	8	6
Usaldus Eesti meediakanalite vastu:				
Vähene	21	19	23	34
Üle keskmise	26	27	22	22
Suur	16	16	16	14
Kriitilisus Eesti ajakirjanduse suhtes:				
Vähene	33	33	37	20
Üle keskmise	21	21	22	20
Suur	10	9	14	11
Sotsiaalmeedia kasutamine: ei kasuta	68	68	67	71
suur	15	14	23	14
Konsumerism: vähene	26	29	12	10
Üle keskmise	15	14	16	19
Suur	14	12	27	19
Keskkonnahuvi ja -teadlikkus: vähene	24	27	8	4
Üle keskmise	27	24	46	32
Suur	17	15	17	42

Tabel 32. Teiste kultuuriväljaannete lugemine Maja lugejaskonnas
(% lugejarühmast)

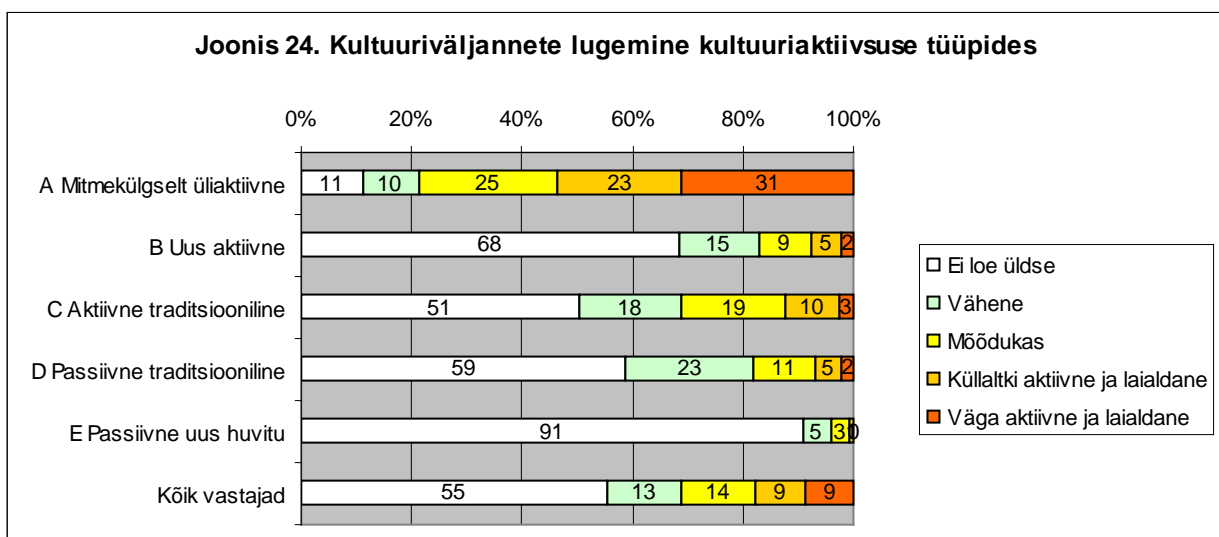
	Kõik vastajad	Ei loe Maja	Loeb Maja harva	Loeb Maja mõnikord või pidevalt
Sirp: ei loe	74	78	62	39
Loeb harva	14	13	23	24
Mõnikord või pidevalt	12	9	15	37
Vikerkaar: ei loe	78	85	51	34
Loeb harva	14	10	36	35
Mõnikord või pidevalt	8	5	13	31
	Kõik vastajad	Ei loe Maja	Loeb Maja harva	Loeb Maja mõnikord või

				pidevalt
Teater. Muusika. Kino: ei loe	71	79	30	31
Loeb harva	18	13	55	29
Mõnikord või pidevalt	11	8	15	40
Kunst.ee: ei loe	89	95	62	44
Loeb harva	7	3	32	23
Mõnikord või pidevalt	4	1	6	32
Looming: ei loe	72	79	40	30
Loeb harva	18	13	46	34
Mõnikord või pidevalt	10	8	14	36
Akadeemia: ei loe	81	86	58	50
Loeb harva	12	9	32	24
Mõnikord või pidevalt	7	5	10	26

Kokkuvõtteks

Meie andmed räägivad selget keelt selle kohta, et kultuuriväljaannete mõjukust ei saa mõõta nende loetavuse protsendiga üldiselt elanikkonnas. Kultuuriväljaannete mõjukust väljendab kõige adekvaatsemalt nende loetavus ja usaldusväärsus aktiivse kultuuripubliku jaoks, kelle arusaamasid, ootusi, arvamusi ja valikuid need väljaanded ühelt poolt mõjutavad, teisalt aga peegeldavad. Need on inimesed, kelle elus kultuur on oluline ja kelle pidev kaasasolek kultuuris toimuvaga tagab kogu kulturirotsessi jätkusuutlikkuse

Üldiselt võib öelda, et kõigi kultuuriväljannete lugejaskonnas domineeribki mitmekülgsed kultuurihuvide ja harrastustega, võrdselt nii traditsioonilisi kultuurivorme kui internetti aktiivselt kasutatav A-tüüp, teistes tüüpides on pidevaid kultuuriväljannete lugejaid väga vähe (vt joonis 24).

A-tüübi valdav osa eranditult kõigi kultuuriväljaannete lugejaskonnas tähendab meie tänase kultuurikeskustelu tugevat orienteeritust kesk- ja vanemaealisele erudeeritud ja kultuurihuvilisele keskklassi lugejale. Selle klassikalise kultuuripubliku domineerimisele esitab aga väljakutse uue aktiivse inernetikeskse B-tüübi esilekerkimine kuni 30-aastaste

seas, kelle hulgas huvi kultuuriväljannete lugemise vastu on väga madal. Tegelikult on väljakutse laiem, see puudutab kogu raamatukeskset 'Gutenbergi galaktikat', mille alustalasid kõigutab performatiivse elamuskultuuri pealetung. Rahvusvaheliselt tasandilt vaadates võib seda järjest ilmsemat kultuurinihet tervitada või vastustada, suhtumise valik on vaba ja sõltub pigem isiklikust kogemusest ja kontseptuaalsetest eelistustest. Kuid meie väikese rahvuskultuuri ja keele seisukohalt on selle väljakutse sisu otseselt suunatud ka kogu eestikeelse kultuuriruumi kestlikkusele. Toetub ju see kultuuriruum otseselt eestikeelse kirjasõna ja sellest toituva identiteedi keskssele rollile. Silmas pidades, kui mitmeid vägivaldseid katkestusi on meie kultuur juba pidanud üle elama, on eriti tähtis pealekasvava noore kultuuripõlvkonna lõimimine kultuurimäluga ning eestikeelsel kirjasõnal põhineva kultuuri väärtustega. Ühekt poolt on siin otsustav osa koolil. Teisalt on aga just meedia, ning sealhulgas eriti kultuuriajakirjandus üks sildadest ja tõlkimisvõimaluste loojatest põlvkondlike, teoreetiliste, ideoloogiliste kultuuriparadigmade vahel. Sellest seisukohast võib Sirbi juhtumit tõlgendada ka kui B-tüübi mässu A-tüübi domineerimise vastu kultuurikeskustelus ning praeguses toimetuse poolt võetud uues suunas tervitada püüdlust sillaehitamisele vana ja uue kultuuripubliku vahele.

Selles kontekstis on oluline heita pilk ka nendele alternatiivsetele kultuuriväljaannetele, mis senini pole mahtunud meediauuringute ja esinduslike arvamusküsitluste raamidesse. Nende seas on vanimaid KesKus, mis on tasuta jagatavast protestiväljaandest arenenud küllalt hästi peavoolukultuuriga ühenduvaks bahtinliku 'karnevalikultuuri' ilminguks. Ehkki KesKus'i lugejaskond ei ole mahtunud suurte küsitluste piiridesse, võib tema sisu jälgides oletada, et tegemist on samuti A-tüüpi ning lisaks võib-olla ka osa vanemaid D-tüüpi lugejaid kõnetava üllitise, mille teksti lugemine eeldab küllalt heal tasemel kursisolekut nii erinevate kultuuridiskussustega kui kultuurifaktidega.

Tegelikke alternatiive aga leidub nii trükikanalite seas kui internetis levivates blogides, kultuuriportaalides ja sotsiaalmeedia arutelugruppides. Trükikanalitest paistavad silma Müürileht ja Värske Rõhk. Mõlemad Tartus ilmuvad väljaanded vastanduvad oma otsivalt ja siiralt vaimult tallinlikule kultuuriestablimendile. Värske Rõhk on pigem klubiliku ilmega, oma formaadilt järgides klassikalisi kirjandusajakirju ja erinedes nõ vanast Loomingust peamiselt autorite noorusliku maailmavalu väljendamise otsekohesusega. Müürileht on hoopis keerukam nähtus, otsides uut võrgustikulist mittehierarhilist väljaande vormi, mis ühendaks ühelt poolt selge toimetajakäekirja ja teiselt poolt avatud, kõiki mõeldavaid piire (nii riiklikke, põlvkondlikke, rahvuslikke kui subkultuurilisi piire) ületava koostöö. Kumbki väljaanne väärrib lähemat uurimist, sealhulgas nende tegeliku leviku selgitamist ning lugejaskonna kvalitatiivuuringut, mis peaks käsitlema ka seda, kas perspektiivis on tegemist peavoolu kultuurimeediat sujuvalt uute vaatepunktide ja huvitavate autoritega täiendavate väljaannetega või peavoolukultuurist tõrjutud subkultuuride protestiidentiteete, ootusi ja ambitsioone esindavate kiirelt vahelduvate nishnähtustega.

Palju müütilisi ootusi on seotud internetiväljaannetega. Tundub siiski, et oleme jõudnud välja kasvada naiivsest kujutlusest, mis seadis ideaaliks selle, et igauks saaks omaenda meedia loojaks, autoriks, kriitikuks ja vastuvõtjaks. Aru on saadud nii kasutaja piiratud ressurssidest infovoolu haldamisel kui ka spetsiifilistest oskustest, mida nõuab tuhandetest infokildudest mõtestatud teksti kokkusaamine. Esimene katse saada ülevaadet kultuurisfääris levitatavatest blogidest ja muu sotsiaalmeediaga seotud kultuurikanalitest on tekitanud mulje, et oodatud uut kvaliteeti ei ole internetis kui kultuurimeediumis veel sündinud, pigem korduvad paberväljaannetes juba kasutatud formaadid. Väga suur korduvus ilmneb ka tähelepanu objektides ning autorites. Aga ilma lähema uurimiseta, nii internetis levitamiseks mõeldud tekstide kui ka osalejate endi analüüsita on veel vara midagi järeldada.

Mis puutub olemasolevate kultuuriväljannete mõjukust ja võimalusi selle suurendamiseks, siis uurimistulemustest lähtudes võiks olla ettevaatlikult optimistlik. Ületab ju nende põhilise sihtrühma, mitmekülgselt aktiivse A-tüübi suurus veel mitmekordselt nende väljannete tiraazhe, nii et aktiivsema turundusega saaks ilmselt tellijaskonda suurendada ka ainuüksi selle põhitüübi arvelt, ilma kaotusteta kvaliteedis. Kuna see tüüp on ka oma sissetulekutelt üle keskmise, ei peaks kultuuriväljaanded kartma ka kaanehinna tõstmist. Samas on eluliselt tähtis nende väljannete tasuta kättesaadavuse tagamine noortele ning kultuurihuviliste pensionieas põlvkonnale nii läbi soodustellimuste kui eriti rahva- ja kooliraamatukogude kaudu. Arvestades küllalt kriitilist seisukohta noorte lugejate kaasatõmbamisel, näeksime just siin vajadust seada konkreetseid eesmärke noore lugejaskonna osa suurendamiseks. Lootus, et veebiversioon on imerohi, mis aitab kultuuriväljaannetel noorteni jõuda, ei õigusta end, kui veebi kasutamise ei kaasne tegelikult kultuurihuvi. Uuring näitab selgesti, et kultuuriväljaannete lugemine kasvab välja praktilisest kultuuriaktiivsusest. Teisalt eeldab see ka huvi oma kultuurikogemust teistega jagada, kultuuri (ja ühiskonna) üle arutleda. Olulist rolli näeme siin toimetuste aktiivsemates kontaktides ja koostöös raamatukogude ja koolidega, samuti kultuurivalla vabakondadega. Kuidas tuua Sirp ja kultuuriajakirjad kooli ja selle abil kindlustada mitte ainult kultuuriväljaannete jätkusuutlikkus, vaid aidata kaasa ka nõudlikuma kultuuripubliku juurdekasvule, on eesti kultuuri tuleviku seisukohalt üks tõsisemaid väljakutseid nii toimetustele kui väljaandjale.